

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE ÖĞRENME
AMAÇLI YAZMA ETKİNLİKLERİ KULLANIMININ
ÖĞRENCİ AKADEMİK BAŞARISINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Canan KARAÇAĞIL

TEMMUZ 2014

MUĞLA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE ÖĞRENME
AMAÇLI YAZMA ETKİNLİKLERİ KULLANIMININ
ÖĞRENCİ AKADEMİK BAŞARISINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Canan KARAÇAĞIL

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Ayten KİRİŞ AVAROĞULLARI

TEMMUZ 2014

MUĞLA

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE ÖĞRENME AMAÇLI YAZMA
ETKİNLİKLERİ KULLANIMININ ÖĞRENCİ AKADEMİK BAŞARISINA ETKİSİ

Canan KARAÇAĞIL

Eğitim Bilimleri Enstitüsünde
“Yüksek Lisans”
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 18.08.2014
Tezin Sözlü Savunma Tarihi: 17.07.2014

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ayten KİRİŞ AVAROĞULLARI

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Bilal DUMAN

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Özgür YILDIZ

Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Ahmet DUMAN

TEMMUZ, 2014

MUĞLA

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Kullanımının Öğrenci Akademik Başarısına Etkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlaka aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, elde ettiğim ve sunduğum tüm sonuç, doküman, bilgi ve belgelerin bizzat ve bu tez çalışması kapsamında elde edildiğini, akademik ve bilimsel etik kurallarına uygun olduğunu beyan ederim. Ayrıca, akademik ve bilimsel etik kuralları gereği bu tez çalışması sırasında elde edilmemiş başkalarına ait tüm orijinal bilgi ve sonuçlara atıf yaptığımı da beyan eder, bunu onurumla doğrularım.

Canan KARAÇAĞIL

17.07.2014



YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.

Soyadı : KARAÇAĞIL

Adı : CANAN

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe : SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE ÖĞRENME AMAÇLI YAZMA ETKİNLİKLERİ
KULLANIMININ ÖĞRENCİ AKADEMİK BAŞARISINA ETKİSİ

Y. Dil : THE EFFECT OF USING WRITING TO LEARN ACTIVITIES IN SOCIAL STUDIES ON
STUDENTS' ACADEMIC ACHIEVEMENT

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

●

○

○

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

Enstitü : EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayınlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : AVAROĞULLARI KİRİŞ AYTEN

Unvanı : YRD. DOÇ. DR.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : TÜRKÇE TEZİN SAYFA SAYISI:85

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

- 1.
- 2.
- 3.

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER:

1. Sosyal Bilgiler
2. Öğrenme Amaçlı Yazma
3. Sosyal Bilgilerde Öğrenme Amaçlı Yazma

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER: Konunuzla ilgili yabancı indeks, abstract ve thesaurus'u kullanınız.

1. Social Studies
2. Writing to Learn
3. Writing to Learn in Social Studies

- | | |
|---|-----------------------|
| 1- Tezinden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum | <input type="radio"/> |
| 2- Tezinden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir | <input type="radio"/> |
| 3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezin tamamının fotokopisi alınabilir | <input type="radio"/> |

Yazarın İmzası :



Tarih :18.../..08.../.....2014.....

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10048005
Yazar Adı / Soyadı	CANAN KARAÇAGIL
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 21775857934
Telefon	5313160406
E-Posta	ckaracagil@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Kullanımının Öğrenci Akademik Başarısına Etkisi
Tezin Tercümesi	The Effect of Using Writing to Learn Activities in Social Studies on Students' Academic Achievement
Konu	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
Üniversite	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bölüm	İlköğretim Bölümü
Anabilim Dalı	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2014
Sayfa	85
Tez Danışmanları	YRD. DOÇ. DR. AYTEN KİRİŞ 27100684862
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Kısıtlama	12 ay süre ile kısıtlı

Tezimin, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine izin veriyorum. Ancak internet üzerinden tam metin açık erişime sunulmasının 18.08.2015 tarihine kadar ertelenmesini talep ediyorum. Bu tarihten sonra tezimin, bilimsel araştırma hizmetine sunulması amacı ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından internet üzerinden tam metin erişime açılmasına izin veriyorum.
NOT: Erteleme süresi formun imzalandığı tarihten itibaren en fazla 3 (üç) yıldır.

18.08.2014

İmza: 

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE ÖĞRENME AMAÇLI YAZMA ETKİNLİKLERİ KULLANIMININ ÖĞRENCİ AKADEMİK BAŞARISINA ETKİSİ

Canan KARAÇAĞIL

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Bölümü Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ayten KİRİŞ AVAROĞULLARI

Temmuz - 2014, 85 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, ortaokul 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘Türk Tarihinde Yolculuk’ Ünitesi’nde öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri kullanımının öğrenci başarısına etkisini ortaya koymaktır. Araştırma, 2012 - 2013 eğitim öğretim yılının ikinci yarısında Muğla Menteşe Şahidi Ortaokulu’nda öğrenim gören toplam 60 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmanın amacı doğrultusunda deney ve kontrol gruplarına, deneysel işlem öncesi ve sonrasında, ilgili literatürlerin taranıp, alan uzmanlarının görüşleri alınarak hazırlanan, güvenilirlikleri kanıtlanmış olan 25 maddeli çoktan seçmeli başarı testi uygulanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre son test başarı puanları açısından deney grubu öğrencileri kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı olmuşlardır. Deney grubu öğrencilerinin öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri ile ilgili düşünceleri yazılı olarak tespit edilmiş, öğrenciler öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin anlama ve öğrenme açısından kendilerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Öğrenme Amaçlı Yazma, Sosyal Bilgilerde Öğrenme Amaçlı Yazma

ABSTRACT

THE EFFECT OF USING WRITING TO LEARN ACTIVITIES IN SOCIAL STUDIES ON STUDENTS' ACADEMIC ACHIEVEMENT

Canan KARAÇAGIL

Master's Thesis

Institute of Education Sciences

Department of Primary Education

Department of Social Studies Education

Supervisor: Assistant Professor Dr. Ayten KIRIŞ AVAROĞULLARI

July - 2014 85 Pages

The aim of this study is to determine the impact of writing to learn activities on student achievement in the unit of "Journey in the Turkish History" of the 7th grade Social Studies. The study was conducted with a total of 60 students of Muğla Şahidi Secondary School in the second semester of the 2012-2013 academic year. In accordance with the study, 25 item multiple – choice achievement test which was proved reliable and prepared in consultation with experts in the field before and after the experimental procedure by scanning the related literature was conducted on the experimental groups and control groups consisting of 60 students.

According to the findings from the study, the students in the experimental group were more successful than the students in the control group in terms of achievement points of the final test. Student's thoughts about writing to learn activities was established and students in the experimental group specified that writing to learn activities help them to understand and learn.

Keywords: Social Studies, Writing to Learn, Writing to Learn in Social Studies

ÖNSÖZ

Sosyal Bilgiler dersinde öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri kullanımının öğrenci akademik başarısına etkisi konusundaki bu çalışma, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışma süresince bilgi ve tecrübeleriyle beni yönlendiren ve her türlü desteği sağlayan danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ayten KİRİŞ AVAROĞULLARI'na, araştırmalarımda tecrübelerinden yararlandığım Sayın Doç. Dr. Özgür YILDIZ'a, Doç Dr. Bilal DUMAN'a ve Yrd. Doç. Dr. Muhammet AVAROĞULLARI'na, desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme ve arkadaşım Canan ÖZDEMİR'e teşekkürü borç bilirim.

Canan KARAÇAĞIL

Muğla 2014

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ	xi
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
EKLER DİZİNİ.....	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.1.1.Problem Cümlesi.....	3
1.1.2.Alt Problemler.....	3
1.2.Araştırmanın Amacı.....	3
1.3.Araştırmanın Önemi	4
1.4. Denenceler	4
1.5.Varsayımlar.....	4
1.6.Sınırlılıklar	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Öğrenme Amaçlı Yazma	7
2.2. Derslerde Kullanılabilecek Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri	11
2.3. İlgili Araştırmalar	14
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	19
3. YÖNTEM.....	19
3.1. Araştırmanın Modeli.....	19
3.2.Evren ve Örneklem	19
3.3.Verİ Toplama	19
3.3.1.Ölçme Aracı	19
3.3.2.Deneysel İşlem.....	20
3.3.2.1.Hazırlıklar ve.Uygulama Aşamaları.....	20
3.3.2.2. Deney Grubu.....	21
3.3.2.3. Kontrol Grubu.....	21

3.4. Veri Analizi.....	21
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	23
4. BULGULAR VE YORUMLAR	23
4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	23
4.2. Deney Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	23
4.3. Kontrol Grubunun Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	24
4.4. Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	25
4.5. Türk Tarihinde Yolculuk Ünitesinde Yapılan Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Hakkında Öğrenci Görüşleri ve Örnek Etkinlikler.....	25
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	32
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	32
5.1. Sonuç.....	32
5.2. Öneriler.....	34
KAYNAKÇA.....	36
EKLER	40
ÖZGEÇMİŞ	69

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1: Türk Tarihinde Yolculuk ünitesinde uygulanan etkinlik örnekleri.....	20
Tablo 2: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarına ilişkin t testi sonuçları.....	23
Tablo 3: Deney grubu öğrencilerinin ön test – son test puanlarına ilişkin t testi sonuçları.....	24
Tablo 4: Kontrol grubu öğrencilerinin ön test- son test puanlarına ilişkin t testi sonuçları.....	24
Tablo 5: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test puanlarına ilişkin t testi sonuçları.....	25

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
Akt.	Aktaran
Ed.	Editör
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
vd.	Ve diđerleri
WAC	Writing Across Curriculum

EKLER DİZİNİ

EK 1 “Türk Tarihinde Yolculuk” Ünitesi Başarı Testi.....	40
EK 2 Malazgirt Savaşı Etkinliği.....	46
EK 3 İstanbul’un Fethi Etkinliği.....	49
EK 4 Preveze Deniz Savaşı Günlüğü Etkinliği.....	53
EK 5 Osmanlı Devleti’nde Hoşgörü Etkinliği.....	56
EK 6 Avrupa’ya giden Osmanlı Elçisi Etkinliği.....	60
EK 7 Seyahatname Etkinliği.....	64
EK 8 Yaşlı Bir Hattat Ustasının Gözünden Etkinliği.....	66

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Bireyleri belli amaçlara göre yetiştirme süreci olarak tanımlanan eğitim; bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Bu sürecin sonunda bireyin kişiliği farklılaşır. Eğitim sadece formal yolla değil aileden başlayarak yaşamın her anında gerçekleşmektedir (Fidan, 2012: 4). Hızlı bir gelişim ve değişimin yaşandığı çağımızda bireylerin de bu gelişim ve değişime uyum sağlayabilmeleri için çağdaş bir eğitim - öğretim ile donanımlı hale gelmeleri gerekmektedir (Duman, 2004: 2).

Yapılandırmacılık, öğrencinin geçmişteki öğrenmelerinden yararlanarak karşılaştığı yeni bilgiyi anlamlandırması ve yorumlaması sürecidir (Yapıcı, 2007: 41). Yapılandırmacılık kuramı, öğretmenlerden öğrencilerin düşünce yapılarını destekleyen öğrenme metotlarını kullanmasını beklemektedir. Öğretmen, konuları daha ilginç ve önemli hale getirmeli, farklı yaklaşımlarla öğrencilerin aktif öğrenmelerini sağlamalıdır (Chen, 2003: 20). Sosyal Bilgiler programı bireyin mevcut deneyimleri ile yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini ve problem çözmesini temel almaktadır (Aladağ, 2009: 472). Öğrenci, ulaştığı her bilgiyi zihinsel süzgeçten geçirip kendi dünyasında yorumlarsa kalıcı öğrenme gerçekleşir. Ayrıca bireysel çalışmaların yanı sıra grup çalışmaları yoluyla birey, toplumsal ve sosyal bir varlık olarak gelişerek yaşadığı toplumun bir parçası haline gelir (Kılıç & Sancı, 2011: 81). Rita Dunn tarafından 1960'lı yıllarda ortaya atılan öğrenme stilleri kavramına göre, her öğrenci yeni bir bilgiyi öğrenmeye hazırlanırken ya da öğrenirken kendine özgü kaynaklar bulabilir (Boydak, 2001: 3). Buradan hareketle ders içerisinde planlanan çeşitli etkinliklerle öğrencilerin öğrenme kapasiteleri artırılarak ders daha verimli hale getirilebilir. Öğretmen, öğrenme ortamlarını düzenlemeli ve öğrenme sürecinde rehber konumunda yer almalıdır. Anlamlı ve kalıcı öğrenme gerçekleşebilmesi ancak öğrencinin kendi çabası ile mümkündür. Etkili okuma, yazma, dinleme ve not alma gibi beceriler öğrencinin okuldaki

başarısını arttırır. Öğrencinin okul sonrası yaşamında da bu becerileri kullanabilmesi oldukça önemlidir (Türkoğlu, Doğanay, Yıldırım, 2000: 1 - 2).

Dil bilimciler göre konuşma, dinleme, okuma ve yazmadan oluşan dil süreçleri iki temel grup altında sınıflandırılır. Birinci grup olan konuşma ve dinleme, formal eğitimden bağımsız, ikinci grup olan okuma ve yazma ise formal eğitim yoluyla kazanılır. Son yıllarda değişen düşüncelere göre yazma, öğrenme stratejileri içerisinde süreç ve ürünleri kapsayan etkili bir öğrenme yöntemidir (Emig, 1977: 122). Dil becerileri; öğrencilerin dinlediklerini, gördüklerini, okuduklarını tam ve doğru bir biçimde anlayarak bunları başkalarına anlatmasıdır. Dil becerilerinin kazanılması; dinleme, okuma, konuşma ve yazma gibi birbirini tamamlayıcı dört ana etkinliğe dayanmaktadır. Genellikle öğrencilerin en çok zorlandığı beceri, yazma becerisidir. Öğrenciler kitaptan okudukları veya bir yerden duydukları bilgileri kopya ederek kısa, derinliği olmayan ve düşündürmeyen metinler yazmaktadırlar (Kiriş, 2009: 2). Yazma; ne yazılacağını, bilginin nasıl kullanılacağını ve bu bilgileri düzenlemeyi amaçlayan süreçtir (Drake, 2005: 191). Yazma, insanların kullandığı en güçlü mekanizmalardan biridir. Yazma, bir konu hakkındaki fikirlerimizi ve düşüncelerimizi organize etmemizi sağlar. Böylece deneyimlerimiz ve öğrendiklerimiz hakkında derinlemesine düşünüp eleştiri yapabiliriz (Graham, 2006: 1-2).

Yazma, birçok bilim alanında kullanılmakla birlikte günümüzde öğrenme sürecinin bir parçası olduğu bilinen bir gerçektir. ABD ve bazı AB ülkelerinde yazma becerisi, öğrenme aracı olarak, birçok disipline dâhil edilmiştir (Günel, Memiş ve Büyükkasap, 2009: 406). Yazma becerisinin geliştirilmesi öğretmene, öğrencilerin konu ile ilgili ne bildiklerini, ne düşündüklerini ve ne anladıklarını gösterir. Öğrencilerde yazma becerilerinin gelişmesi neticesinde öğrenciler olayları kendi bakış açılarından görebilir, olaylar üzerinde düşünme ve değerlendirme imkânı bulabilirler (Lehning, 1993: 66). Duygu, düşünce ve bilgilerini açık ve anlaşılır bir şekilde yazı ile ifade edebilen öğrencilerin derslerde başarılı olabilme olasılığının yüksek olduğu bilinen bir gerçektir (Anılan, 2005: 45).

Sosyal Bilgiler gibi sözel derslerde zaman, sınıf ortamı, etkinlik oluşturma ile ilgili sıkıntılar nedeniyle öğretmenler yazma ile ilgili aktivitelere çok az zaman

ayırmaktadır. Sosyal bilgiler dersinden verimin tam olarak alınabilmesi için öğrenci merkezli öğretim yöntemleri kullanılmalıdır. Derslerde farklı yazı türlerinin yer aldığı etkinliklere yer verilmesi, öğrencilerin derse karşı motivasyonlarını arttırmak ve düşüncelerini ifade etme becerilerini geliştirmek açısından oldukça önemlidir (Dilek ve Dilek, 2009: 191). Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine olan ilgilerinin artması akademik başarılarına akademik başarılarına önemli katkılar sağlayacaktır.

Yurtiçi literatüre bakıldığında Fen ve Teknoloji, Matematik, Tarih eğitiminde Atila (2008), Günel, Kabataş – Memiş, Büyükkasap (2009), Kiriş (2009), Yeşildağ (2009), Yıldız (2009), Uzoğlu (2010), Öğdük (2011), Uzun (2011), Biber (2012) tarafından öğrenme amaçlı yazma aktiviteleri kullanımı ile ilgili çalışmalara rastlanılmış, ancak Sosyal Bilgiler dersinde öğrenme amaçlı yazma aktiviteleri kullanımının öğrenci başarısına etkisi olup olmadığına yönelik bir çalışmaya araştırmacı tarafından rastlanılmamıştır.

1.1.1. Problem cümlesi

Ortaokul 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesinde öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına etkisi var mıdır?

1.1.2. Alt problemler

1. Deney grubu ve kontrol grubu ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Deney grubu ön test - son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Kontrol grubunun ön test - son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Deney ve kontrol grubunun son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmada, öğrencilerin ders içerisinde aktif katılımları sağlanarak öğrendiklerini kendileri yapılandırmaları ve çeşitli yazma etkinlikleri ile akademik başarılarını arttırmaları amaçlanmıştır. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için öğrencilere etkinlik temelli öğretim yöntemine uygun olarak hazırlanmış öğrenme amaçlı yazma

etkinlikleri uygulanmıştır. Bu etkinlikler sayesinde öğrenci, derste aktif katılım göstererek bilgiyi kendisi yapılandıracaktır. Bu doğrultuda araştırmada amaç, öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri uygulamanın öğrencilerin Sosyal Bilgiler derslerinde akademik başarıya etkisini ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yapılandırmacılık kuramı çerçevesinde Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci başarısını arttırmak için öğrencilerin bilgiye kendilerinin ulaşması ve derse aktif olarak katılımı gerekmektedir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler derslerinin, düzenlenen çeşitli etkinliklerle işlenmesi bu dersten elde edilecek verimi yükseltmesi açısından önemlidir. Sosyal Bilgiler öğretimi programında öğrencilere kazandırılması beklenen becerilerden biri de yazma becerisidir. Öğrencilerin yazma becerisini kazanması ders içerisinde düzenlenen çeşitli yazma etkinlikleriyle mümkün olmaktadır. Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılacak yazma aktivitelerinden biri de öğrenme amaçlı yazma etkinlikleridir. Öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri ile öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesinin yanı sıra bilişsel ve iletişim becerileri de gelişmektedir. Bu tez çalışmasının, yazma etkinlikleri ile ortaokul Sosyal Bilgiler dersi konularının öğretimini bağdaştırması açısından literatürdeki boşluğu dolduracağına inanılmaktadır. Ayrıca bu çalışmanın, alanla ilgilenen araştırmacılara ve eğitimcilere farklı bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir.

1.4. Denenceler

1. Deney ve kontrol gruplarının ön testten aldıkları başarı puanları arasında anlamlı farklılık yoktur.
2. Deney grubunun son test puanları arasında anlamlı farklılık vardır.
3. Kontrol grubunun son test puanları arasında anlamlı farklılık yoktur.
4. Deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı farklılık vardır.

1.5. Varsayımlar

1. Öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri öğrencilerin öğrenme akademik başarılarını arttırmada ve dersi verimli hale getirmede önemli bir değişkendir.
2. Ele alınan değişkenler, araştırılmak istenen alanı yansıtmaktadır.

3. Bu araştırmada kontrol edilemeyen değişkenlerin etkisi söz konusu olmakla beraber deney ve kontrol gruplarını aynı şekilde etkilemektedir.
4. Bu araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının ölçölmek istenen özellikleri doğru olarak ölçtüğü varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Çalışma 2012-2013 eğitim-öğretin yılında Muğla iline bağlı bir ortaokul ile sınırlıdır.
2. Çalışma 7. Sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
3. Çalışma, “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesi ile sınırlıdır.
4. Bulgular ve yorumlar yapılan istatistiksel teknikle sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Sosyal Bilgiler; bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olmak amacıyla tarih, coğrafya, sosyoloji, ekonomi, psikoloji, antropoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlere ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan, öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği, toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi (MEB, 2005: 46). Sosyal Bilgiler, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini disiplinler arası yaklaşımla ele alarak küreselleşen dünyada temel demokratik değerlerle donatılmış vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır (Doğanay, 2004: 17). Sosyal Bilgiler dersinin amacı; öğrencilerin milli kültür ve değerlerini benimseyen, insana ve insanlığa saygılı, yaşadığı çevreye karşı duyarlı bireyler yetiştirmektir. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersi ile bireylerin oluşturduğu bilgiyi yorumlayan, bu bilgileri yaşamda uygulayan, doğru karar verme yeteneği kazanmış, hak ve sorumluluklarının farkında ve eleştirel düşünebilen kişiler olmaları hedeflenmektedir (Arslan, 2010: 18).

Türkiye’de 2005 yılında oluşturmaya ve yansıtıcı düşünme yaklaşımlarıyla yenilenen Sosyal Bilgiler Programı, öğrencilerin aktif olduğu dinamik bir sınıf yapısını ön plana çıkıştır (Ata, 2006: 5). Olkun ve Uçar (2004)’a göre yapılandırmacılık, öğrenmeyi merkeze alarak öğrenme – öğretme sürecine farklı bir boyut getirmekte ve bireyi zihinsel bir etkinlik içine almaktadır (Özgen ve Alkan, 2012: 240). Yenilenen Sosyal Bilgiler Programı çerçevesinde çeşitli öğrenme alanları, farklı yöntem ve tekniklerle sosyal bilgilerin etkili ve iyi vatandaş yetiştirme görevi devam etmektedir (Deveci, 2010: 35).

Öğrencilerin okul ve toplumsal yaşam içerisinde etkin bireyler olmalarını sağlamak amacıyla eğitim sürecinde bazı temel beceriler belirlenmiştir. Bu beceriler: *“eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma, problem çözme, karar verme, bilgi*

teknolojilerini kullanma, girişimcilik, Türkçe'yi doğru, etkili ve güzel kullanım ve empati”dir (Çelikkaya, 2011: 971-972). Bu bağlamda öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri, bu becerilerden eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma, Türkçe'yi doğru, etkili ve güzel kullanma ile empati becerilerinin kazandırılmasına yardımcı olmaktadır.

2.1. Öğrenme Amaçlı Yazma

Dil bilimciler göre dil süreçleri konuşma, dinleme, okuma ve yazmadan oluşur. Formal eğitim yoluyla kazanılan yazma, öğrenme stratejileri içerisinde süreç ve ürünleri kapsayan etkili bir öğrenme yöntemidir (Emig, 1977: 122). Yazma; duygu, düşünce, istek ve olayların belli kurallara uygun olarak belli sembollerle anlatılmasıdır (Özbay: 2006: 121). Yazma; olay, düşünce, durum ve duyguları dili en güzel şekilde kullanarak belli bir plan çerçevesinde başkalarına ulaştırmaya ve böylece kalıcılığı sağlamaya olanak veren bir araçtır (Aktaş ve Gündüz, 2005: 61).

Öğrenme amaçlı yazma, Emig'in ortaya attığı düşüncelere dayanmaktadır. Emig'e göre konuşma ve yazma arasındaki farklılıklar şöyledir:

1. Yazma, öğrenilmiş bir davranıştır. Konuşma ise doğal bir davranıştır.
2. Yazma, yapay bir süreçtir. Konuşma, doğal bir süreçtir.
3. Yazma, teknolojik ve yeni bir araçtır. Konuşma ise doğal ve eski bir araçtır.
4. Yazma, konuşmadan daha yavaş bir şekilde gerçekleşmektedir.
5. Yazma, çevre ile elde edilir. Konuşma çevreye dayanır.
6. Yazmada muhatap yoktur. Konuşmada ise muhatap bulunmaktadır.
7. Yazma, grafiksel bir ürünle sonuçlanır. Konuşmada ise böyle bir ürün yoktur.
8. Yazma, bir ürün içerir.
9. Yazma, öğrenmenin bir kaynağıdır (Emig, 1977: 123-124).

1970’li yılların sonlarından itibaren başta Amerika ve İngiltere olmak üzere çeşitli ülkelerde öğrenme amaçlı yazma düşüncesi hızla yayılmış ve “Writing Across Curriculum (Öğretim Programı Boyunca Yazma)” hareketi başlamıştır. WAC hareketinin temel ilkeleri şunlardır:

1. Yazma, öğrenmeyi teşvik eder.
2. Yazma süreci öğrenci katılımını ve eleştirel düşünmeyi sağlar, öğrencilerde çok sesliliği teşvik eder.
3. Her sınıfta yazma aktivitelerine yer vermek, gelecekte iyi yazarların ortaya çıkmasına sebep olur.
4. Eğitimin bir parçası olarak yazma her sınıfta gerçekleştirilebilir.
5. Düşünme ve yazma aktiviteleri uygulamak öğrencilerin birbirleriyle etkin iletişim kurmasını kolaylaştırır (Michigan Department of Education: 2).

Türkiye’deki literatüre bakıldığında “Writing to Learn” kavramı Atila (2008), Günel, Memiş, Büyükkasap (2009), Kiriş (2009), Yeşildağ (2009), Yıldız (2009), Uzoğlu (2010) tarafından yapılan çalışmalarda “Öğrenme Amaçlı Yazma” olarak, Sağır (2010) tarafından yapılan çalışmada ise öğrenme yazıları (öğrenme protokolleri) şeklinde ele alındığı gözlenmiştir. Berthold ve Renkl (2004)’e göre öğrenme yazıları, öğrencinin düşünmesini sağlayan kısa, hazırlıksız ve informal yazma görevleridir (Akt. Sağır, 2010: 2504).

Tynjala’ya göre öğrenme amaçlı yazma bireylerin fikirlerini, iletişim becerilerini, kavram değişimlerini ve çalışma becerilerini geliştirmekte; Rivard ve Straw’a göre ise bilginin kalıcılığını sağlamakta ve ön öğrenmeler ile yeni bilgilerin pekiştirilmesini sağlamaktadır (Akt. Uzoğlu, 2010: 6). Öğrenme amaçlı yazma aktiviteleri kullanılarak öğrenciler orijinal fikirler üretir, konular arasında yeni ilişkileri görür ve daha iyi bağlantı kurar. Öğrenme amaçlı yazma aktiviteleri sayesinde öğrencilerin bilişsel becerileri gelişir. Bu nedenle yazma aktiviteleri her sınıfta ve her derste mutlaka yer almalıdır (Abel ve Abel: 1988: 155-158).

Öğretmenler, öğrencilerine yazma becerisi kazandırmalıdır. Bunun için öncelikle yapılması gereken grup tartışması yapma, bilgilerini ve düşüncelerini yazıya dökme konularında öğrencileri eğitmektir. Öğrencilerin gelecekte seçtikleri meslek ne olursa

olsun kanıtlarla desteklenmiş görüşlerini açıkça ifade etmeleri gerekmektedir (Hoover, 2009: 35). Öğrencilere yazma becerilerinin kazandırılması, tarihsel bilgileri öğrenmelerinde ve tarih bilincinin gelişmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir (Beyer, 1980: 177). Örneğin, öğrencilerin tarihsel bir çerçeveden bir günlük yazması, kavramları daha derin düşünmelerini sağlamakta, böylece öğrenciler eleştirel ve analitik düşünme becerilerini kazanmaktadır (Hoover, 2009: 31). Yılmaz (2011), tarihsel empatiyi “Günümüzün bakış açısını ve değer yargılarını kullanmadan geçmişi kendi koşulları çerçevesinde değerlendirme, geçmişte yaşamış insanların durumlarını onların gözüyle anlama ve açıklama becerisi” şeklinde tanımlamıştır (Yılmaz ve Koca, 2012: 857). Dolayısıyla tarihsel empati yapabilen bir öğrenci olaylara farklı bakış açılarıyla bakabilecek ve kavrama, sorgulama, yorum ve analiz gibi düşünme becerilerini de gerçekleştirecektir. Sadece Tarih ya da Sosyal Bilgiler derslerinde değil, Matematik derslerinde de öğrenme amaçlı yazma aktivitelerine yer verilmelidir. Çünkü yazma, matematiksel kavramları anlamada ve problem çözümünde öğrencilere büyük katkı sağlamaktadır (Johnson, 1983: 117-119).

Mason ve Boscolo (2000: 201)’ya göre bir öğrenme aracı olarak yazmayı kazandırmak için, öğrencilerin öğretmenlerinin yazdıklarını birebir kopyalamamaları, konuyu kendi düşünceleri ile tartışmaları sağlanmalıdır. Bu durum bilginin kalıcılığını artırarak bilgi ve kavram gelişimini destekler. Hand (2004)’e göre öğrenciler planlı yazma aktiviteleri ile kavramlar arası ilişki kurar ve bu ilişkiyi organize ederler (Akt. Yeşildağ, 2009: 9). Tynjala (1998: 211)’ya göre yazma etkinlikleri ilk olarak öğrencinin bilgi oluşumunu geliştirmeli, ikinci olarak öğrencinin ön bilgilerini yeni bilgilerle kullanılmayı sağlamalıdır. Daha sonra ise öğrenciler tecrübelerini yansıtmalı, fikir oluşturmalı ve oluşturdukları fikirler hakkında teori geliştirmelidirler. Daha sonra öğrenciler oluşturdukları teorileri pratik durumlara uygulayabilmelidirler.

Öğrencilerin öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinde fikirlerini ifade edebilmeleri yazma becerilerinin gelişimine bağlıdır. Klein (1999), yazma ile ilgili 4 bilişsel teori belirlemiştir:

1. Plansız (Doğal) Yazma

Bu hipoteze göre yazıcılar herhangi bir plan ve düzeltme olmaksızın yazarak bilgi üretirler. Dolayısıyla bu yazma şekliinden daha çok acemi yazıcılar faydalanmaktadır. Zihinsel işlemlerin seçimi bilinçsizdir. Doğal yazma öğrenmeye az da olsa katkı sağlamasına rağmen var olan kavramları değiştirmez. Açıkça ifade edilmemiş bir bilgi açık bir bilgiye dönüştürölüp ifade edilir. Amaç belirleme, organize etme, gözden geçirme gibi işlemleri yansıtmaya özelliği yoktur.

2. Revize Ederek Yazma

Bu hipoteze göre yazıcılar ilk olarak bir kavram ya da olguyla ilgili metin yazıp daha sonra yazmış oldukları metni okurlar ve mantıksal çıkarım yaparlar. Böylece metindeki çelişkiler ayırt edilir, fikirler örneklerle desteklenir ve mantıksal çıkarım yapılır. Revize ederek yazma daha fazla deneysel araştırma gerektirmektedir. Kanıtlar kapsamlı ve dolaylıdır. Mevcut bilgiler yeniden gözden geçirildiği için zihindeki kalıcılığı arttırır. Yazarlar var olan bilgilerin üzerine yeni bilgiler inşa edebilirler. Bu yazma türü deneyimli yazarlar tarafından kullanılmaktadır.

3. Planlı Yazma

Bu hipoteze göre dilsel ve kavramsal amaçlara ulaşmak için bir içerik üretilir ve bu içerik dilsel alanla birlikte bir alt amaç oluşturulur. Bu amaçlar yazarken öğrenmeye neden olur. Planlı yazma eğitim psikolojisinde etkili olmasına rağmen bilgiyi dönüştüren planlı yazma süreçleri deneysel olarak test edilmemiştir. Bu yazma türü, yazma süresince yazıcıya üst bilişsel katkı sağlar ve deneyimli yazarlar tarafından kullanılır.

4. Metnin Elemanları Arasında Bağlantı Kurarak Yazma

Bu hipoteze göre metin örneklerle gösterilir. Yazıcılar, metindeki ilişkileri belirler ve organize eder. Böylece metin üzerinde analogi kurma, fikirleri karşılaştırıp iddiaları destekleme, tartışma, karşılaştırma, açıklama gibi yapılar öğrenmeyle ilişkilendirilir. Analitik, kişisel yazma ve kısıtlandırılmış yazma aktivitelerine göre öğrenme üzerinde daha fazla etkilidir. Ancak formal yazmaya göre etkisi daha düşüktür. Metnin elemanları arasında bağlantı kurarak yazma hipotezi öğrencilerin;

1. Verilen bir metinde yazmanın amacını benimseyip benimseyemediği,
2. Amacı gerçekleştirmek için mantık süreci ve yazmadan oluşan bir strateji belirleyip belirleyemediği,
3. Yapılan uygulamaların bilgiye dönüşüp dönüşmediği bileşenlerinden oluşmaktadır (Klein, 1999: 253).

2.2. Derslerde Kullanılabilecek Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri

Yapılandırmacılık kuramı çerçevesinde derslerde öğrencinin bilgiye kendisinin ulaşacağı ve sınıfta etkin katılımının sağlanacağı yöntem ve tekniklere ihtiyacı vardır. Çeşitli araç ve materyallerle zenginleştirilen öğretim ortamı öğrencinin derslerden verim alması açısından oldukça önemlidir. Öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri, bu öğretim ortamını sağlayan araçlardan biridir. Derslerde kullanılabilecek öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri ise şöyledir:

Husbands (1996: 113), Drake ve Nelson (2005: 195)'a göre öğrencilerin tarih derslerinde yazma becerilerini geliştirebilecek metin türlerinden bazıları:

1. Mektup: Öğrenci mektup yazarken tarihsel içeriği açıklar. Bu nedenle içerik bilgisi öğrencinin nasıl ve ne yazacağını doğrudan etkiler. Öğrencinin kendini başka bir zamanda ve mekânda hissetmesi derse olan aktif katılımı ve ilgiyi arttırmaktadır. Mektup yazma, eleştirel düşünmeyi ve yaratıcılığı artırır. Kişisel mektuplarda dilbilgisi kurallarına pek fazla dikkat edilemezken resmi mektuplarda dil bilgisi kuralları ve üslup oldukça önemlidir.

2. Şiir: Tarihsel bir olay veya kişiyle ilgili duygu ve düşüncelerin şiirsel bir anlatıma dönüştürülmesi öğrencinin tarihsel empati yapmasına olanak sağlar.

3. Günlük: Öğrencilerin derste işlediği konu veya filmle ilgili günlük, haftalık, aylık olarak yazılabilen kendi kelimeleri ile oluşturdukları yazılar günlük yazmanın kapsamı içerisindedir.

4. Anma Yazısı: Anma yazısı, yaşamını yitirmiş kişilerden birinin seçilerek birinci elden kaynaklar yardımıyla yazılır. Öğrencinin hikâye anlatma ve yazma ile yaratıcılık becerilerini geliştirir.

Homstad ve Thorson'a (1996) göre ise derslerde kullanılabilir olacak öğrenme amaçlı yazma aktivitelerinden bazıları şunlardır:

1. Serbest Yazma

Serbest yazma, öğrencilerin verilen temayı 2-5 dakika içinde durmaksızın yazmasına dayanır. Serbest yazmada, yazıların gramer açısından doğru olmasına değil, yazılanların etkili ve sürece uygun fikirler olması önemlidir. Serbest yazma ile öğrencilerin ders başında konuya odaklanmaları, ders sonunda ise öğrendikleri hakkında birbirleriyle etkileşime geçmeleri sağlanır.

2. Kelime Bahçesi

Kelime bahçesi etkinliğinde genellikle bir ağaç şeması oluşturulur. Öğrenciler konu ile ilgili bir şiir ya da şarkıdan seçtikleri kelimeleri ağaç şemasına yerleştirirler. Bu etkinlik sayesinde öğrencilerin dinleme ve yazma becerileri ile kelime dağarcıkları gelişir.

3. Görseller ve Diyaloglar

Öğrenciler görseller yardımı ile diyalog, betimleme veya hikâye yazabilirler. Öğrencilerin yazdıkları diyaloglar gerçek bir konuşmayı yansıtabileceği gibi tamamen hayal güçlerine bağlı olabilir. Bu etkinlik öğrencilerin tarihsel empati yapabilmesi açısından önemlidir.

4. Özetleme

Öğrenciler yazıları, filmleri veya videoları özetleyerek yazma becerilerini geliştirebilirler.

5. Hikâye Anlatma

Öğrencilerin yazma becerilerini geliştiren en önemli etkinliklerden biri de hikâye anlatma etkinliğidir. Bu etkinlikte öğrenciler, görseller yardımıyla 1-2 cümle ile olayları yazabilir, hikâyenin devamını getirebilir veya hikâyeye yeni karakterler, olaylar katabilir.

6. Gazete Haberi Yazma

Bu etkinlik, daha önceden verilen ya da öğrenci tarafından seçilen konular ile ilgili öğrencilerin gazete haberi hazırlamasına dayanır. Gazete haberi yazarken öğrenciler birbirlerine yardım edebilir, sorular sorabilir, birbirlerinin görüşlerini alabilirler. Bu

etkinlikte dikkat edilmesi gereken en önemli husus öğrencilerin gazete haberini hazırlarken herhangi bir baskıya maruz kalmamalarıdır (Homstad ve Thorson, 1996: 15-29).

Kabapınar tarafından yapılan “Eğitim Felsefesinin Yansıması Olarak İngiliz Öğrencilerin Tarih Dersi Defterleri: Nicola ve Arkadaşlarının Tarihsel Bilinçlerinin Oluşum Sürecinden Kesitler” adlı çalışmada, 12-13 yaş arasındaki 15 İngiliz öğrencinin tarih dersi defterleri incelenerek öğrencilerin derste nasıl aktif hale getirildiği, bilişsel ve duyuşsal alanlara ilişkin becerileri hangi aktivitelerle kazandırıldığı üzerinde durulmuştur. İncelenen defterlerde yer alan etkinliklerden bazıları şöyledir:

İngiliz eğitim sisteminde görsel materyallerin betimlenmesi ve yorumlanması öğrencilere kazandırılması gereken becerilerden biridir. Bu nedenle öğretmen, öğrencilere Roma'nın kuruluşu ile ilişkilendirilen Romus – Romulus efsanesinin yer aldığı görselleri vererek öğrencilerden bunları defterlerine yapıştırmalarını ve olayın öyküsünü yazmalarını istemiştir.

İncelenen defterlerde farklı sosyal ve siyasal statüdeki kişilerin olaylar veya durumlara karşı bakış açılarını yansıtan bir etkinlik yapıldığı görülmüştür. Bu etkinlikte öğrencilerden “Roma halkı Cumhuriyet hakkında ne düşünüyordu?” sorusuna “Konsül, Kadın, Senatör, Plep ve Köle” gözünden yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin verdiği cevaplardan bazıları şöyledir:

“Ben bir Senatörüm, Bana göre Cumhuriyet mükemmeldir. Çünkü ben bir erkeğim ve Konsüllükleri satarım ve sadece zengin erkekler bizi sever ve bunları almaya gücü yeter.”

“Ben bir köleyim. Cumhuriyet'in çok adil olmadığını düşünüyorum. Çünkü oy kullanmaya ilişkin hiçbir hakkımız yok. İşte bundan dolayı kendi yaşamımızı daha iyi hale getiremiyoruz.”

Yapılan diğer bir etkinlikte öğretmen, öğrencilerden Roma'yı ziyaret edecek turistlere o dönemin perspektifinden Roma'yı tanıtıcı bir broşür hazırlamalarını istemiştir.

Fabrikalarda çalışan çocukların çalışma koşulları ve işverenlerin onlara karşı tutumlarına ilişkin konuda öğretmen, öğrencilerinden o dönemde pamuk imalathanesinde çalışan bir kızın hissettiklerini günlük şeklinde yazmalarını istemiştir. Çalışmanın başlığında da yer alan Nicola adlı öğrencinin yazdıkları oldukça dikkate değerdir:

“16 Kasım 1860

Her şey bugün ben pamuk imalathanesinde çalışırken başladı. Elizabeth Jones adlı kız neşeli bir şekilde ıslık çalarak yanımdaki makinede çalışırken, ustabaşı aniden genç Elizabeth’i ensesinden kavradı. Ona küfür etmeye ve zalimce vurmaya baladı. Sonra o başka bir ustabaşı daha çağırdı. Her ikisi de onun birer kolunu kavradı ve tavana bağladılar. Elizabeth ayaklarını sarkıtamıyordu çünkü makineye ayaklarını kaptırabilirdi. Bundan dolayı zavallı Elizabeth ayaklarını çenesine kadar yukarı çekmek zorunda kalıyordu. Saatler geçti ve herkesin eve gitme zamanı gelmişti. Bundan dolayı ustabaşı Elizabeth’i çözdü ve eve yolladı.”

Yapılan yazma etkinlikleriyle öğrencilere görsel kaynakları inceleme, empati kurma, olayları ve duyguları anlamlandırarak yorumlayabilme becerilerinin kazandırıldığını görülmektedir. Bulgular ve yorumlar kısmında verilen bu çalışma ile ilgili öğrencilerin yapmış olduğu etkinlik örnekleri incelendiğinde, İngiliz öğrencileri ile bu çalışmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin yazma becerileri arasındaki fark daha iyi anlaşılacaktır.

2.3. İlgili Araştırmalar

Biber (2012) “Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Yazmaya Dair Algıları ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerini Uygulama Düzeyleri” adlı çalışmasında Milli Eğitim Bakanlığı’nda görev yapan 131 Fen ve Teknoloji öğretmene önce anket uygulamış daha sonra nitel görüşme yapmıştır. Araştırmada, Fen ve Teknoloji öğretmenleri yazmanın öğrenme üzerindeki etkisinin büyük olduğunu ve öğrenmeye destek sağladığını düşünmelerine rağmen derslerde büyük bir çoğunlukla geleneksel yazma uygulamalarını kullandıkları sonucuna varılmıştır.

Öğdük (2011), “İlköğretim İkinci Kademedeki Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanılan Modsal Betimlemelerin Akademik Başarıya Etkisi” adlı araştırmasında, 6. Ve 7. Sınıflardan oluşan 97 ilköğretim öğrencisini 3 gruba ayırarak (serbest grup, matematiksel grup, grafiksel grup) ilk aşamada modsal ilişkileri belirlemeleri ve bunları incelemeleri, ikinci aşamada modlar hakkında tartışmaları ve değerlendirme rubriği kullanarak incelemeleri, üçüncü aşamada ise farklı modların elektirik konusunda modların öğrenmeye etkisi konusunda kendi seviyelerinde birine mektup yazmalarını istemiştir. Araştırma sonucuna göre, 6. Sınıflarda serbest grup, matematiksel grup ve grafiksel grup arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı, 7. Sınıflarda ise son test puanlarında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Uzun (2011), “Öğrenme Amaçlı Okuma-Yazma Etkinlikleri ile Zenginleştirilmiş Ortamların Fizik Öğrenme Üzerindeki Etkisi: Enerji Ünitesinde Bir Uygulama” adlı yarı deneysel çalışmasını 51 öğrenci ve 1 fizik öğretmeniyle yürütmüştür. Araştırma sonucuna göre öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin, öğrencilerin başarılarını arttırdığı bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrenciler, fizik derslerinde öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri kullanımını faydalı ve etkili olarak görmüşlerdir.

Sağırılı (2010) “Öğrenci Görüşlerine Göre Bazı Yazma Etkinliklerinin Eğitsel Etkilerinin İncelenmesi” adlı çalışma yapmıştır. Araştırmanın amacı, bilgilendirici ve teşvik edici öğrenme yazılarının üniversite öğrencilerine eğitsel açıdan katkı sağlayıp sağlamadığını ortaya koymaktır. 44 kişi ile yapılan yarı – yapılandırılmış görüşme sonucunda, öğrenciler yazma aktiviteleri sayesinde bilişsel alana yönelik olarak kavramları daha iyi anladıklarını ve öğrenmelerinin kalıcı olduğunu, duyuşsal alana yönelik olarak ise derse karşı ilgilerinin artması nedeniyle motivasyonlarının yükseldiğini ve daha dikkatli olduklarını belirtmişlerdir.

Uzoğlu (2010) tarafından “Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Kullanımının İlköğretim Seviyesinde Kuvvet ve Madde Ünitesini Öğrenmeye Etkisinin Araştırılması” adlı çalışma yapılmıştır. Araştırma, İlköğretim 6. Sınıf öğrencilerinden oluşan A, B ve C grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, 2 aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada A ve B uygulama sınıfı özet yazarak 5. sınıflara öğrendiklerini ifade etmiş, 5. Sınıf öğrencileri mektupları değerlendirerek

geri dönüş vermişlerdir. Daha sonra A grubu öğrencileri ünite sorularını çözmüşlerdir. İkinci aşamada A uygulama sınıfı özet yazarak, B ve C uygulama sınıfı ise şiir yazarak 5. sınıflara öğrendiklerini ifade etmişlerdir. A grubu öğrencileri yine ünite sorularını çözmüşlerdir. Araştırma sonucuna göre şiir yazma aktivitelerine katılmış öğrencilerin özet yazma aktivitelerine katılan öğrencilerine göre daha başarılı oldukları saptanmıştır.

Günel, Memiş, Büyükkasap (2009) tarafından yapılan “Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin ve Analoji Kurmanın Üniversite Düzeyinde Mekanik Konularını Öğrenmeye Etkisinin İncelenmesi” adlı bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada 4 uygulama grubundan birincisi ilköğretim 6. Sınıf öğrencilerine mektup, ikincisi anoloji içeren mektup, üçüncüsü öğretmene mektup, dördüncüsü öğretmene anoloji içeren mektup yazmıştır. Çalışma sonucu gruplar arasında anlamlı farklılığın bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Kiriş (2009) tarafından “Tarih Eğitimi ve Tarihçilik Mesleği: Lise Tarih Derslerinde Yazma Becerilerinin Kullanılması ve Geliştirilmesi” adlı nitel bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin tarihsel metinleri yazmada başarılı oldukları ancak metinlerde tarihsel bir tartışma gerçekleştiremedikleri görülmüştür.

Yeşildağ’ın (2009) “Modern Fizik Öğretiminde Öğrencilerin Çoklu Modsal Betimlemeleri Algılamaları ve Modsal Betimlemelerle Hazırladıkları Yazma Aktivitelerini Değerlendirme Sürecinin Öğrenme Etkisi” adlı çalışmasında rastgele atanmış 2 gruba modern fizik öğretiminde aynı yöntem ve teknikleri kullanmış, sadece bir grup yazma ödevlerini değerlendirmiştir. Araştırma sonuçları öz değerlendirme grubu ve akran değerlendirme grupları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermiştir.

Yıldız (2009), “Üniversite Öğrencilerinin Kuantum Fiziği Konularını Anlama Düzeyleri ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Akademik Başarıya Etkisi” adlı çalışmasında bütün gruplara sözlü-yazılı anlatım yöntemi kullanılmış, deney grubuna öğrenme amaçlı yazma aktivitesi olarak mektup yazdırılarak üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin %90,1'i mektup yazdıkları konuyu anladıkları ve bu aktivitenin öğrenmelerini pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir.

Atila (2008) tarafından “Fen Öğretiminde Farklı Betimleme Modlarının Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanımlarının Akademik Başarıya Etkisi” adlı çalışma yapılmıştır. Araştırma, 4 uygulama grubuna ayrılan ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Birinci gruba metinsel modları içeren mektup, ikinci gruba serbest betimleme modları ve metinsel betimleme modları içeren mektup, üçüncü gruba metinsel betimleme modları ve grafiksel betimleme modları içeren mektup, dördüncü gruba ise metinsel betimleme modları ve matematiksel betimleme modları içeren mektup yazdırılmıştır. Araştırma sonucuna göre belirli betimleme modlarını kullanmak zorunda bırakılan öğrencilerin betimleme modlarını seçmede serbest bırakılan ve sadece metinsel betimleme modlarını kullanan öğrencilere göre daha başarılı olduğu bulunmuştur.

Rivard ve Straw'ın (2000) yaptığı çalışmada 3 uygulama grubu bilimsel yapılandırmayı içeren problem aktiviteleri, kontrol grubu öğrencileri ise daha basit tanımlayıcı aktiviteler almışlardır. Uygulama gruplarından konuşma grubundaki öğrenciler aktiviteleri tartışma, yazma grubundaki öğrenciler bireysel olarak aktiviteler için cevaplar yazma, hem konuşma hem yazma grubundaki öğrenciler ise problemleri tartışarak bireysel olarak yazma görevlerini üstlenmişlerdir. Çalışma sonuçlarına göre konuşmanın soru sorma, hipotez oluşturma bilgiyi paylaşma ve düşünceyi açıklamada önemli bir yeri vardır. Yazmanın ise bilgiyi daha tutarlı bilgiye dönüştürmede ve öğrenmenin kalıcılığını arttırmada etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Tynjala (1998) yapmış olduğu çalışmada yazmanın öğrencilerin öğrenmeleri üzerine etki edip etmediğini araştırmıştır. Deney grubu yazma uygulamalarının tartışarak uzun bir kompozisyon yazmış, kontrol grubu ise konuyla ilgili kitapları okuyup bir sınava girmişlerdir. Öğrencilere öğrenmelerini değerlendirmeleri için form doldurmaları istenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre deney grubu öğrencileri, öğrenmelerini tanımlamalarında kontrol grubu öğrencilerine göre daha fazla yola başvurmuştur. Grup tartışmaları ve yazma aktivitelerinin öğrencilerin öğrenme

türünü arttırdığını, öğrencilerde kavram değişimi ve kritik düşünmeyi geliştirdiğini göstermiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Uygulamaların öğrencilerin akademik başarılarına etki edip etmediklerini belirlemek için ön test - son test uygulanmıştır. Bu iki öğrenci grubundan öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri ile öğretim yapılan öğrenciler deney grubu, soru – cevap ve düz anlatım yöntemiyle öğretim yapılan öğrenciler kontrol grubunu oluşturmuştur. Ön test–son test kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, diğeri ise kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır (Karasar, 2008: 97).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini, 2013 - 2014 eğitim - öğretim yılında Muğla iline bağlı ortaokulda okuyan 7. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini kümeli rastgele örnekleme yoluyla seçilmiştir. Deney grubunu oluşturan 7/D şubesi 30 (16 erkek, 14 kız), kontrol grubunu oluşturan 7/B şubesi 30 (12 erkek, 18 kız) öğrenciden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama

3.3.1. Ölçme Aracı

İlgili literatürün taranması ve alan uzmanlarının öngörülerinin alınması sonucunda araştırmanın amacına uygun olarak araştırmacı tarafından 30 maddeli çoktan seçmeli başarı testi hazırlanmıştır. Test maddeleri oluşturulurken geçmiş yıllarda çıkan SBS soruları temel alınmıştır. Testin yapı geçerliliği için 2 öğretim üyesinden ve 1 Sosyal Bilgiler alan öğretmeninden fikir alınmıştır. Başarı testi, güvenilirlik çalışmasının yapılabilmesi için üniteyi daha önce işlemiş olan 8. Sınıf öğrenci grubuna uygulanmıştır. Faktör yüklerine göre ayrı ayrı yapılan güvenilirlik

belirleme çalışmaları sonucunda güvenilirliği düşüren maddeler ölçme aracından çıkarılmıştır. Güvenirlik çalışması sonucunda testten çıkarılan maddeler 3, 7, 11, 18 ve 28'dir. Testin KR 20 güvenilirlik değeri. 78, güçlük derecesi. 68, ayırt edicilik değeri. 48 olarak bulunmuştur. Testin orta güçlükte olduğu ve test maddelerinin iyi çalıştığı, bilen ve bilmeyen öğrencileri oldukça iyi düzeyde ayırt ettiği görülmektedir.

3.3.2. Deneysel İşlem

Çalışmaya başlamadan önce “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesini kapsayan 25 maddeden oluşan çoktan seçmeli test, deney ve kontrol gruplarına ön test olarak uygulanmıştır.

3.3.2.1. Hazırlıklar ve Uygulama Aşamaları

“Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesindeki kazanımlara uygun olarak alan uzmanı doğrultusunda aşağıdaki tabloda verilen etkinlikler hazırlanmıştır.

Tablo 1: Türk Tarihinde Yolculuk Ünitesinde Uygulanan Etkinlik Örnekleri

Kazanımlar	Etkinlik Örnekleri
1. Türkiye Selçukluları Döneminde Türklerin siyasal mücadeleleri ve kültürel faaliyetlerinin Anadolu'nun Türkleşme sürecine katkılarını değerlendirir.	Malazgirt Savaşı'nı “Neden, Niçin, Sonuç” başlıklarını Sultan Alparslan ve Diogenes ağzından yazma
2. Kanıtlara dayanarak Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkışını etkileyen faktörleri açıklar.	Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında Bizans saldırıları nedeniyle bir köylü, bir çocuk ya da bir kadın gözünden Osman Bey'den yardım isteme amaçlı mektup yazma

<p>3. Osmanlı Devleti'nin fetih ve mücadelelerini Osmanlıda ticaretin ve denizlerin önemi açısından değerlendirir.</p>	<p>I. Müslüman ve Hıristiyan tarihçi olduklarını varsayarak İstanbul'un fethini yazma</p> <p>II. Preveze Deniz Savaşı'nda Barbaros Hayrettin Paşa'nın donanmasında yer alan bir levent olarak kendilerini hayal etmeleri ve savaşla ilgili günlük yazma</p>
<p>4. Osmanlı toplumunda hoşgörü ve birlikte yaşama fikrinin önemine dayalı kanıtlar gösterir.</p>	<p>Bir Avrupalı gözünden Osmanlı Devleti'ndeki hoşgörü üzerine gazete haberi hazırlama</p>
<p>5. Şehir incelemesi yoluyla Türk kültür, sanat ve estetik anlayışındaki değişim ve sürekliliğe ilişkin kanıtlar gösterir.</p>	<p>Osmanlı Devleti'ne başkent olmuş şehirlerden birini seçerek broşür veya kartpostal hazırlama</p>
<p>6. Osmanlı, Avrupa ilişkileri çerçevesinde kültür, sanat ve estetik anlayışındaki etkileşimi fark eder.</p>	<p>Avrupa'ya giden bir Osmanlı elçisi olduğunu varsayarak gördükleriyle ilgili rapor hazırlama</p>
<p>7. Seyahatname'lerden hareketle Türk kültürüne ait unsurları örneklendirir.</p>	<p>Kendilerini Evliya Çelebi olduklarını düşünerek kendi yaşantılarından yola çıkarak bir seyahatname yolculuğunu öyküleştirerek anlatmak</p>
<p>8. Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle, toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.</p>	<p>Yaşlı bir hattat ustası olduklarını hayal ederek kendi eğitimiyle çocuğunun eğitimini, kendi çalışmasıyla matbaa çalışanlarını kıyaslama</p>

3.3.2.2. Deney Grubu

- Uygulama öncesi öğrencilere öğrenme amaçlı yazma aktiviteleri ile ilgili ön bilgi verilmiş, etkinliklerin 6 hafta (18 saat) boyunca devam edeceği söylenmiştir.
- Sınıf oturma planı yapılacak etkinliklere göre düzenlenmiştir.

- Etkinlikler rastgele oluşturulmuş 6'şar kişilik gruplarla yapılmıştır.
- Etkinlikle öğrenme yöntemine uygun olarak “Malazgirt Savaşı” (Ek 2), “İstanbul'un Fethi” (Ek 3), “Preveze Deniz Savaşı Günlüğü” (Ek 4), “Osmanlı Devleti'nde Hoşgörü” (Ek 5), “Avrupa'ya Giden Osmanlı Elçisi” (Ek 6), “Yaşlı Bir Hattatın Gözünden” (Ek 7) etkinlikleri yönlendirme ve yönergelerle öğrenciler tarafından tamamlanmıştır.
- Uygulama esnasında öncelikle görsellerle öğrencilerin dikkati çekilmiş, yönerge ve yönlendirmeler doğrultusunda öğrenciler etkinlikleri tamamlamışlardır.
- Uygulamanın ardından ön test olarak kullanılan başarı testi deney ve kontrol grubuna son test olarak uygulanmış ve veri analizi yapılmıştır.
- Son testle birlikte deney grubundaki öğrencilerden etkinlikler hakkındaki duygu, düşünce ve fikirleri yazılı olarak alınmıştır.

3.3.2.2.3. Kontrol Grubu

- Kontrol grubu öğrencilerine ‘Türk Tarihinde Yolculuk’ ünitesi düz anlatım ve soru – cevap yöntemiyle işlenmiştir.
- Ön test olarak uygulanan başarı testi ünite bitiminde son test olarak da uygulanmıştır.

3.4. Veri Analizi

İstatistiksel aşamada betimsel analiz yapılmıştır. Alt problemler doğrultusunda frekans, yüzde, standart sapma, aritmetik ortalama, t testi ve varyans analizi için SPSS 15 paket programı, çoktan seçmeli başarı testinin güvenilirlik, ortalama güçlük ve ayırt edicilik değerlerinin hesaplanmasında ITEMAN (tm) sürüm 3.00 programı kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri doğrultusunda yapılan analiz sonuçlarına ve yorumlarına yer verilmiştir. İstatistiksel aşamada doğru cevap verilen maddeler “1”, yanlış cevap verilen maddeler “0” olarak kodlanmış ve toplam puanlar üzerinden kıyaslama yapılmıştır.

4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumları

Alt Problem: Deney grubu ile kontrol grubu ön test puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Tablo 2: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test puanlarına ilişkin t testi sonuçları

Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Deney	30	13,86	4,58	58	1.616	.112
Kontrol	30	14,36	2,70			

Deney ve kontrol gruplarının ön test- son test puanlarına ilişkin t testi sonuçlarına bakıldığında ön test başarı puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir [$t_{(58)}=1.616$, $p>.05$]. Deneysel işlem öncesi çalışma gruplarının başarıları birbirine çok yakın olduğu görülmüştür. Grupların aritmetik ortalamaları (\bar{X}) incelendiğinde deney grubu 13,86, kontrol grubu 14,36 olarak bulunmuştur.

4.2. Deney Grubunun Ön Test - Son Test Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumları

Alt Problem: Deney grubunun ön test - son test puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Tablo 3: Deney grubu öğrencilerinin ön test – son test puanlarına ilişkin t testi sonuçları

Grup	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	P
Ön test	30	13,86	4,58	58	3.71	.000
Son test	30	17,43	2,90			

Tablo 3 incelendiğinde deney grubunun ön test – son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(58)}=3.71$, $p<.05$). Grubun aritmetik ortalamalarına bakıldığında deney grubunun ön test aritmetik ortalaması $\bar{X}=13,86$, son test aritmetik ortalaması $\bar{X}=17,43$ olarak bulunmuştur. Bu durum, öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri kullanımının deney grubu öğrencilerinin akademik başarılarına olumlu yönde etki yaptığının göstergesidir.

4.3. Kontrol Grubunun Ön Test - Son Test Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumları

Alt Problem: Kontrol grubunun ön test - son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 4: Kontrol grubu ön test - son test başarı puanlarına ilişkin t testi bulguları

Test	N	\bar{X}	Ss	Sd (df)	t	P
Ön test	30	14.36	2.70	58	.465	.63
Son test	30	15.43	3.45			

Tablo 4 incelendiğinde kontrol grubu öğrencilerinin ön test aritmetik ortalamalarının $\bar{X}=14.36$, son test aritmetik ortalamalarının $\bar{X}=15.43$ olduğu görülmektedir. Kontrol grubunun düz anlatım ve soru cevap yöntemi ile ders işleme anlamlı bir farklılığa yol açmamıştır ($t_{(58)}= .465$, $p>.05$).

4.4. Deney ve Kontrol Grubunun Son Test Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumları

Alt Problem: Deney ve kontrol grubunun son test puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Tablo 5:Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test puanlarına ilişkin t testi bulguları

Grup	N	\bar{X}	S	Sd (df)	T	P
Deney	30	17.43	2.90	58	3.71	.000
Kontrol	30	15.43	3.45			

Deney grubu öğrencilerinin aritmetik ortalamaları $\bar{X}=17.43$, kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalamaları $\bar{X}=15.43$ olarak bulunmuştur. Gruplar arası bu fark istatistiksel olarak deney grubunun lehinedir, ($t_{(58)}=3.71$, $p<.05$). Bu sonuca göre ($p= .000$), deney ve kontrol grupları son test başarı puanlarında arasında oldukça iyi düzeyde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri kullanımının öğrenci başarısını arttırmada düz anlatım ve soru- cevap yöntemine göre daha etkili olduğu söylenebilir.

4.5. Türk Tarihinde Yolculuk Ünitesinde Yapılan Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Hakkında Öğrenci Görüşleri ve Örnek Metinler

Yapılan 1. etkinlikte öğrencilerden, verilen görsellerden yola çıkarak Sultan Alparslan ile Romen Diogenes arasında Malazgirt Savaşı sonrası ne tür bir konuşma geçmiş olabileceğini hayal etmeleri ve düşüncelerini görselin üzerinde bulunan ilgili kutucuklara yazmaları istenmiştir. Öğrenci grubunun vermiş olduğu cevaplar şöyledir:

Örnek 1:

“Romen Diogenes: Tebrik ederim. Az bir askerle beni yendin.

Sultan Alparslan: Kendine çok güvendin. Ağır bir yenilgiye uğradın. Türklerin büyüklüğünü gördün. Sana 1000 dinar veriyorum, ülkene geri gönderiyorum.”

“Romen Diogenes: Bana acıyın, beni öldürmeyin!

Sultan Alparslan: Bir daha Türklerle uğraşmayacağını anla! Senin canını bağışlıyorum. Ülkene geri dönmen için elimden geleni yapacağım.”

Örnek 2:

İstanbul’un fethinin Bizans ve Osmanlı tarihçisi gözünden yansıtılmasını içeren diğer etkinlikte öğrenci grubunun yazarken basit ve kanıta dayanmayan cümleler kurdukları görülmüştür.

Bizans tarihçisi gözünden İstanbul’un fethi: *“Ağır yenilgiye uğradığımız için üzüldüm. Maddi ve manevi açıdan zarar gördük. Ülkemizi terk etmek zorunda kaldık. Yine de Türkler bize iyi davrandı. Sultan Mehmet bize destek verdi. Dinimize karşı hoşgörülü davrandı.”*

Osmanlı tarihçisi gözünden İstanbul’un fethi: *“Bizans’ı büyük bir yenilgiye uğrattığımız için gurur duyduk. Gücümüzü kanıtladığımız için mutlu olduk. Topraklarımızın genişlemesi gücümüzü daha da arttırdı ve temelimizi sağlamlaştırdı. Ekonomimiz güçlendi.”*

Bizans tarihçisi gözünden İstanbul’un fethi: *“İstanbul’u genç bir hükümdar fethetti. Arkasında büyük bir Osmanlı ordusu vardı. Çocuklar korkularından annelerine koşuyordu. Kadınların üzüntüsü yüzlerine yansımıştı. Genç padişah halka zarar vermedi. Şehirdeki herkese din özgürlüğü sağlayacağına dair söz verdi.”*

Osmanlı tarihçisi gözünden İstanbul’un fethi: *“İstanbul’u fethetmemiz Hristiyan halkı şaşırttı. Böyle bir yenilgi beklemiyorlardı. Kadınlar ve çocuklar telaşla evlerine saklanıyor, yaralı Bizans askerleri acı içinde bağıryorlardı. Bizans halkı oldukça korkmuştu. Padişahın kendilerine zarar vereceğini düşündüler. Ancak hükümdarımız onlara büyük bir hoşgörü gösterdi. Kimseye zarar vermeyeceğine ve herkese din özgürlüğü sağlayacağına söz verdi.”*

Örnek 3:

“Preveze Deniz Savaşı’na katılan bir levent olarak günlük yazma” etkinliğinde öğrencilerin günlük yazarken tarih atmamaları göze çarpmaktadır.

“Büyük dalgalar arasında savaş başladı. Bizim donanmamız büyük bir başarı gösteriyordu. Bütün leventler var gücüyle savaşıyordu. Teker teker Haçlı ordusunun gemileri batmaya başladı. Toplar havada uçuşuyordu. Bizim ise hiç gemimiz batmamıştı. Savaş başarıyla sonuçlandı. 3000’in üzerinde esir aldık. Bu savaş ile Akdeniz’in üstünlüğü bize geçti.”

“Bugün çok rüzgârlı bir gündü. Büyük bir çarpışma oldu. Havada bombalar uçuşuyordu. Çok esir aldık. Deniz kan gölüne dönmüştü. Savaşı hiç gemi kaybetmeden, cesurca savaşarak kazandık.”

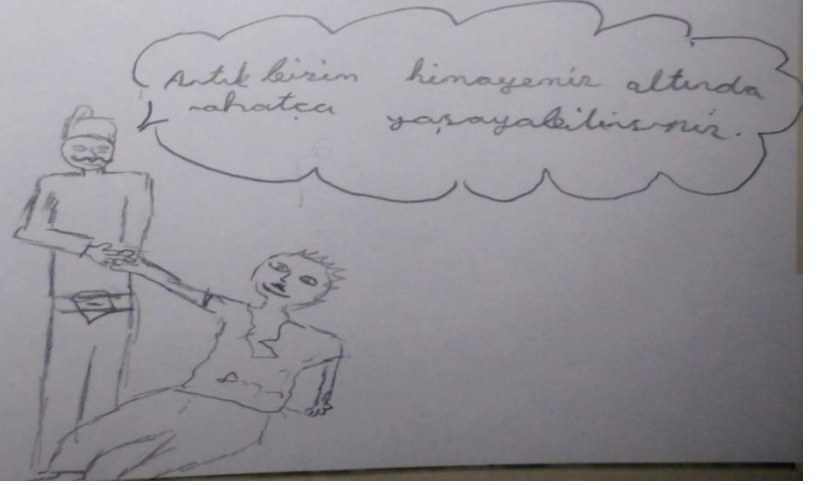
Örnek 4:

“Osmanlı Devleti’ndeki hoşgörü üzerine gazete haberi hazırlama” etkinliğinde öğrencilerin zorlandıkları gözlemlenmiştir. Yapılan gazete haberlerinin hiçbirine tarih atılmamış, öğrencilerin tarihsel empati gerçekleştiremedikleri görülmüştür.

H
S
G
O
R
Ü
S
Ü

OSMANLI

Osmanlı Devleti bu dönemle-
sıyla hoşgörüsünü bir kez daha
kanıtladı. Osmanlı Devleti toprak
larındaki gayrimüslimlere din öz-
gürlüğünü ve can güvenliği sağladı
ve için onlara nimetler.



Son yıllarda Türklendeki hoşgörü anlayışı tüm
dünyada dalgasını vurmuştur. Osmanlı yeri top-
rakları ancak oradaki halkın inançlarına saygılı
olmuşlar, kavganmışlardır. Bırda böyle bir say ol-
madığı için bu hoşgörü bizi çok etkiledi.

TÜRK

HOSGÖRÜSÜ

Örnek 5:

“Avrupa’ya giden bir Osmanlı elçisi olduğunu varsayarak padişaha verilmek üzere bir rapor hazırlama” etkinliğinde yapılan öğrenci çalışmaları şöyledir:

“ Yüce Padişahım

Avrupa’da gittiğim yerde bütün insanlar eğlence içinde yaşıyor. Burada kitaplar elle yazılmayıp matbaa diye adlandırılan bir aletle basılıyor. Bu sayede kısa zamanda çok kitap basılabiliyor. Saraylarda ve köşklere masa ve sandalye kullanılıyor. Avrupa’da modern evler var. Bizde bunları uygularsak kısa zamanda geliştirebiliriz. Emrû Ferman Yüce Padişahımızdır.”

“Fransa’ya elçi olarak gittiğimde Paris halkı beni ilgiyle karşıladı. Yaptığım gezilerde tıp okulu, hayvanat ve bitki bahçeleri ve bir matbaa gördüm. Sanat ve kültürü gelişmiş bir ülkeydi. Bilimsel araştırmalara önem veriyorlar. Mimarisi gelişmiş. İnsanların giydiği kıyafetler çok değişti.”

“Hünkârım

Yolculuğumun onuncu ayında Paris’e vardım. Şehirdeki yaşayış beni çok şaşırttı. İnsanlar eğlenceye çok düşkün. Halkımızı eğlendirmek için buradaki etkinlikleri örnek almalıyız. Buradaki mimari eserler oldukça dikkatimi çekti. Buradaki teknoloji de çok gelişmiş. İnsanlar yazdıkları eserleri çoğaltmak için matbaa denilen bir alet kullanıyorlar. Bilime ve teknolojiye önem veriyorlar. Görüşlerimi huzurlarınıza sunarım.”

Örnek 6:

“Kendilerinin Evliya Çelebi olduklarını düşünerek seyahatname yolculuğunu öyküleştiren anlatma” etkinliğinde yapılan öğrenci çalışmaları şöyledir:

“Buradaki yerli halk yolculuk yaparken etraftaki camileri ve kervansarayları tanıttı. Bize hoşgörülü ve konuksever davrandılar. Yer sofrasında yemek yedik. Sokaktaki insanlar birbirleriyle yardımlaşma içindeydiler.”

“Fethiye halkı bize çok iyi davrandı. Buradaki evlerde ilk dikkatimi çeken evlerin bacalarıydı. Evlerin köşelerinde sedirler ve yerlerde dokuma halılar mevcuttu. Buradaki insanlar bakırdan yapılmış tencere ve tabaklarda yemeklerini yiyorlar. Yollar eğimli ve dardı.”

“Muğla küçük bir şehir olmasına rağmen insanları oldukça misafirperverdi. Buradaki bacaları daha önce hiçbir yerde görmedim. Dünyada eşi benzeri olmayan bir güzelliği vardı. Havası oldukça sıcak. Konuk olduğumuz bir evde ikram edilen sıcacık kahve tüm yorgunluğumuzu aldı.”

“Muğla adı verilen bir şehirdeyim. Yolun üstünde kervansaraylara rastladım. Benimle çok ilgilendiler. Şehri gezdiğimde binaların az tarlaların fazla olması dikkatimi çekti. Buradaki halk geçin tarım yoluyla kazanmaktadır. Halk çok konuksever.”

Bu çalışmalarda öğrencilerin gittiği yeri belirtmeyerek Avrupa yazması, matbaa ve masa - sandalyenin kullanımı ile ilgili detaylı anlatım yapmaması göze ilk çarpan eksikliklerdir.

Yapılan etkinlikler boyunca öğrencilerin derse karşı ilgilerinin canlı olduğu, etkinliklerde aktif olduğu görülmüştür. Öğrencilerin etkinlikler hakkındaki görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

Köprüsü
ı Cami
çe Sarayı
Medresesi

Bence bu etkinlikler bana ve arkadaşlarıma
bir tükürük amaçlı ve değerlendirme amaçlı
berilmediği için bizim de bilgilerimiz yenileniyor
ve bazen de yeni fikirler ve bilgiler öğren-
biliyoruz. Bu açıdan bu gibi etkinlikler
bizim bilgilerimizi artırıyor ve bu da bizim yararımıza
oluyor.

B) Divriği Ulu Cami
C) Dolmabahçe Sarayı
D) Yağbasan Medresesi

Yaptığıma etkinlikler dersi daha iyi anla-
mamıştım. Biler için daha eğlenceli oluyor.
Bence yeni ders sistemi bence böyle olmalıdır

Bence güzel. Çünkü ders işlenirken
her öğretmenler konuşuyor ama bizim tuş fikirler
alınmıyordu. Bence daha güzel oldu.
Fakat grup grup çalışırken zorlandık ve bazı
tartışmalar çıktı. Etkinliği yaparken de bizim
zorlandık. Çünkü herkes bana güldü düşünce
söyle kimse sorulara cevap vermedi istemedi.

Bu çalışmaları beğendim. Çünkü hem bilgi edindik hem de grup çalışması yap-
mayı öğrendik. Etkinlikler sayesinde yapma yeteneğimin geliştiğini düşünüyö-
rum.

Görüldüğü üzere öğrencilerin yazma etkinlikleri ile ders işleme konusunda olumlu görüşlere sahiptir. Ancak etkinlikleri kendileri için verimli bulmayan az da olsa öğrenci mevcuttur. Bunun nedenini ise etkinlikler yapılırken grup tarafından kendi fikirlerinin alınmaması, kendilerine söz hakkı verilmemesi olarak açıkladılar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, Sosyal Bilgiler derslerinde öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri kullanımının öğrenci akademik başarısına etkisini ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilen çalışmanın bulgularına yönelik sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Araştırmada alt problemlere yönelik sonuçlar ve yorumlar aşağıda yer almaktadır:

1. Deney grubu ve kontrol grubu ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Deney grubu ve kontrol grubu ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca kontrol grubu öğrencilerinin aritmetik ortalamasının deney grubundan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum deneysel işlem öncesi deney ve kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarılarının birbirine yakın olduğunun göstergesidir. Tablo 2'deki veriler bu bulguyu destekler niteliktedir.

2. Deney grubu ön test- son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Deney grubu ön test - son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılığın son test puanı lehine olduğu belirlenmiştir. Öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı deneysel bulgular sonucunda tespit edilmiştir. Tablo 3 bu bulguyu destekler niteliktedir.

3. Kontrol grubu ön test – son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Kontrol grubu ön test - son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ancak aritmetik ortalama açısından son testte az da olsa bir farklılık söz konusudur.

4. Deney ve kontrol grubunun son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Deney ve kontrol grubunun son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç; Atila (2008)'nin yapmış olduğu “Fen Öğretiminde Farklı Betimleme Modlarının Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanımlarının Akademik Başarıya Etkisi”, Yıldız (2009)'ın yapmış olduğu “Üniversite Öğrencilerinin Kuantum Fiziği Konularını Anlama Düzeyleri ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Akademik Başarıya Etkisi”, Günel, Memiş, Büyükkasap (2009) tarafından yapılan “Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin ve Analoji Kurmanın Üniversite Düzeyinde Mekanik Konularını Öğrenmeye Etkisinin İncelenmesi”, Uzun (2011), “Öğrenme Amaçlı Okuma-Yazma Etkinlikleri ile Zenginleştirilmiş Ortamların Fizik Öğrenme Üzerindeki Etkisi: Enerji Ünitesinde Bir Uygulama”, Ögdük (2011), “İlköğretim İkinci Kademedeki Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanılan Modsal Betimlemelerin Akademik Başarıya Etkisi” çalışmalarıyla da desteklenmektedir.

Burada dikkat çeken diğer bir nokta son - testte deney grubunun akademik başarısının arttığı tespit edilirken kontrol grubunun akademik başarısının çok az arttığı görülmektedir. Bu durumun öğretmen faktöründen kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü uygulama esnasında deney ve kontrol grubu derslerine araştırmacı girmiştir.

5.2 Öneriler

Etkinlikler süresince öğrencilerin en çok zorlandıkları konular, ortaya attıkları iddialara kuvvetli kanıtlar gösterememeleri ve tarihi kişiler ya da olaylarla ilgili günümüz ifadeleriyle metin yazmalarıydı. Öğrenciler birinci elden tarihi metinlerle karşılaştıkça etkinliklerdeki yazım hatalarının da azalmaya başladığı gözlenmiştir. Ayrıca bazı öğrencilerin etkinlikleri tek başına yapmak istemesi veya gruptaki diğer arkadaşlarının fikirlerini almaması neticesinde grup içi tartışmaların çıktığı da gözlemlenmiştir.

Uygulama sonrasında deney grubuna etkinlikler ve dersin işlenişi hakkındaki duygu ve düşünceleri sorulmuş %90 oranında olumlu yanıt alınmıştır. Öğrenciler etkinlikler sayesinde yorum güçlerinin arttığını, olaylara farklı bir açıdan baktıklarını ve konuların daha akılda kalıcı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri hakkında olumsuz düşüncelere sahip olan öğrenciler, grup çalışmasında kendilerine söz hakkı tanınmadığı için etkinliklere katılım tam anlamıyla gösteremediklerini belirtmişlerdir.

Bu çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Sosyal Bilgiler derslerinde öğrenme amaçlı yazma etkinliklerine daha fazla yer verilmelidir.
2. Öğrencilere eleştirel düşünme becerilerine uygun yazma çalışmaları yaptırılmalıdır.
3. Farklı öğrenme amaçlı yazma teknikleri, Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi derslerinde de işlenmeli, buna uygun eğitim öğretim ortamları düzenlenmelidir.
4. Sosyal Bilgiler derslerinde tarihi konularla ilgili öğrencilere daha fazla birinci elden kaynak gösterilmeli, tarihsel bir metinde olması gereken özellikler kazandırılmaya çalışılmalıdır.

5. Öğrencilerde tarih bilincinin gelişmesi için müzelere ve tarihi mekânlara geziler düzenlenmelidir.
6. Öğrencilere yazma becerisi kazandırmak için performans veya proje ödevleri yaptırılmalı, ürünlerine geri bildirim verilmeli varsa eksiklikleri düzeltilmelidir.
7. Derslerde işbirlikli öğrenme yönteminin kullanılması yaygınlaştırılmalı, öğrenciler grupla beraber çalışmaya özendirilmelidir.
8. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yazma etkinlikleri konusunda bilinçlendirilmeleri amacıyla hizmet içi eğitim düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Abel, I.p.,&Abel, F.J. (1998). Writing in the Mathematics Classroom. *Clearing House*, 62(4), 155-158.
- Aktaş, Ş., Gündüz, O. (2005). *Yazılı ve Sözlü Anlatım Sanatı*. Akçağ Yayınları: Ankara.
- Aladağ, E. (2009). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yaratıcı Drama, *Sosyal bilgiler Öğretimi*. Safran, M. (editör). Ankara: PegemA Akademi
- Anılan, H. (2005). Yazılı Anlatım Becerilerinin Geliştirilmesinde Kelime Ağı Oluşturma Yönteminin Etkililiği, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Eskişehir.
- Arslan, M. (2010). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Anıttepe Yayıncılık: Ankara.
- Ata, B. (2006). "Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yansıtıcı Soruşturma Geleneği ve Oluşturmacılık Yaklaşımı", Eğitimde Çağdaş Yönelimler III: Yapılandırmacılık ve Eğitimde Yansımaları Sempozyumu, Özel Tevfik Fikret Okulları, İzmir, 29 Nisan 2006.
- Atila, M.E. (2008). Fen Öğretiminde Farklı Betimleme Modlarının Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanımlarının Akademik Başarıya Etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: Erzurum.
- Beyer, B. (1980). Using Writing to Learn in History. *History Teacher*, Vol:13, No.2, p. 167.
- Biber, B. (2012). Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Yazmaya Dair Algıları ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerini Uygulama Düzeyleri, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Erzurum.
- Boydak, A. (2001). *Öğrenme Stilleri*.İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi*. Pegem Akademi: Ankara.
- Chen, C. (2003). A Constructivist Approach to Teaching: İmplications in Teaching Computer Networking. *Information Technology, Learning and Performance Journal*, 21(2).
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Becerilerin Kazandırılma Düzeyi: Öğretmen Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 969-990.

- Dilek, D., Dilek, G. (2009). Tarih Öğretim Yöntemleri. Demirel, M., Turan, İ. (editörler). *Tarihsel Becerilerin Öğretimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Doğanay, A. (2004). Sosyal Bilgiler Öğretimi. Öztürk. C., Dilek, D. (editörler). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, PegemA Yayıncılık: Ankara.
- Drake, D., Nelson, R. (2005). *Engagement in Teaching History*. Pearson: New Jersey.
- Duman, B. (2004). *Öğrenme- Öğretme Kuramları ve Süreç Temelli Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Emig, J. (1977). Writing as a Mode of Learning College. *Composition and Communication*, 28, 122-128.
- Evliya Çelebi Seyahatnamesi. Danışman, Z. (Türkçeleştiren). Zuhuri Danışman Yayınevi: İstanbul.
- Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Pegem Akademi: Ankara.
- Franco, E. (2010). Using Graffiti to Teach Students How to Think Like a Historians. *The History Teacher*, 43(4), 535-543.
- Graham, S., MacArthur, C., Fitzgerald, J. (2006). *Handbook of Writing Research*. The Guilford Press.
- Günel, M., Memiş, E.K., Büyükkasap, E. (2009). Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin ve Anoloji Kurmanın Üniversite Düzeyinde Mekanik Konularını Öğrenmeye Etkisinin İncelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (2), 401-419.
- Hoover, M. (2009). Teaching Writing Strategies in a Social Studies Classroom: The Study of Different Writing Strategies and Assignments Implemented by Social Studies Teachers. *Studies in Teaching*, 31-36.
- Homstad, T., Thorson, H. (1996). Using Writing to Learn Activities in the Foreign Language Classroom. Bridwell- Bowles, L.(editor). *Technical Report Series*, 14.
- Husbands, C. (1996). *What Is History Teaching?*. Open University Press: Buckingham Philadelphia.
- Johnson, M.L. (1983). Writing in the Mathematics Classes: A Valuable Tool for Learning. *Mathematics Teacher*, 81(9), 117-119.
- Kabapınar, Y. (2006). Eğitim Felsefesinin Yansıması Olarak İngiliz Öğrencilerinin Tarih Dersi Defterleri: Nicola ve Arkadaşlarının Tarihsel Bilinçlerinin Oluşum Sürecinden Kesitler. *Milli Eğitim*, 170, 8-31.

- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, D. , Sancı, M. (2011). İlköğretim 4. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Öğretiminde Uygulanan Jigsaw ve Grup Araştırması Tekniklerinin Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerine Etkisi. *Journal of Educational And Instructional Studies in the World (Dünya'daki Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dergisi)*, Vol.1, 80-92.
- Kiriş, A. (2009). Tarih Eğitimi ve Tarihçilik Mesleği: Lise Tarih Derslerinde Yazma Becerilerinin Kullanılması ve Geliştirilmesi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Muğla Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Muğla.
- Klein, D.P. (1999). Reopening Inquiry into Cognitive Processes in Writing to Learn. *Educational Psychology Review*, 11(3), 203-270.
- Lehning, J. R. (1993). Writing About History and Writing in "History", *The History Teacher*, Volume 26, Number 3, s. 339–349.
- Mason, L.,Boscolo, P. (2000). Writing and Conceptual Change. WhatChanges? *Instructional Science*, 28, 199-226.
- MEB, (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6-7)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Michigan Department of Education. (2008). Writing Across the Curriculum. Erişim Tarihi 14 Kasım 2011
http://www.michigan.gov/documents/mde/Writing_to_Learn_Mathematics_306722_7.pdf
- Öğdük, A. (2011). İlköğretim İkinci Kademedeki Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinde Kullanılan Modsal Betimlemelerin Akademik Başarıya Etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Erzurum.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri*. Öncü Yayıncılık: Ankara.
- Rivard, L.P. (2004). Are Language Based Activities in Science Effective for All Students, Including Low Achievers. *Science Education*, 88, 420-442.
- Rivard, L.P.,Straw, S.B. (1999). The Effect of Talk and Writing on Learning Science: An Exploratory Study. *Science Education*, 84, 566-593.
- Sağırılı, M.Ö. (2010). Öğrenci Görüşlerine Göre Bazı Yazma Etkinliklerinin Eğitsel Etkilerinin İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri/ Educational Sciences: Theory & Practice*, 10(4), 2501-2530.
- Sevim, A. (1971). *Malazgirt Meydan Savaşı*. Türk Tarih Kurumu Basımevi: Ankara.

- Sümer, F., Sevim, A. (1988). *İslam Kaynaklarına Göre Malazgirt Savaşı (Metinler ve Çevirileri)*. Türk Tarih Kurumu Basımevi: Ankara.
- Tynjala, P. (1998). Writing as a Tool for Constructive Learning: Student's Learning Experiences During an Experiment. *Higher Education*, 36, 209-230.
- Uzun, S. (2011). Öğrenme Amaçlı Okuma-Yazma Etkinlikleri ile Zenginleştirilmiş Ortamların Fizik Öğrenme Üzerindeki Etkisi: Enerji Ünitesinde Bir Uygulama, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Trabzon.
- Uzoğlu, M. (2010). Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Kullanımının İlköğretim Seviyesinde Kuvvet ve Madde Ünitesini Öğrenmeye Etkisinin Araştırılması, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Yapıcı, M. (2007). Yapılandırmacılık ve Sınıf. *İlk Öğretmen Eğitimci Dergisi*, (8), 40-41.
- Yeşildağ, F. (2009). Modern Fizik Öğretiminde Öğrencilerin Çoklu Modsal Betimlemeleri Algılamaları ve Modsal Betimlemelerle Hazırladıkları Yazma Aktivitelerini Değerlendirme Sürecinin Öğrenmeye Etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Yıldırım, A., Doğanay, A., Türkoğlu, A. (2000). *Okulda Başarı İçin Ders Çalışma ve Öğrenme Becerileri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Kuantum Fiziği Konularını Anlama Düzeyleri ve Öğrenme Amaçlı Yazma Aktivitelerinin Akademik Başarıya Etkisi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: Erzurum.
- Yılmaz, K., Koca, F. (2012). Tarihsel Empati Üzerine Nitel Bir Araştırma: Tarih Öğretmenlerinin Algı, Görüş ve Deneyimlerinin İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 855-879.
- Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Fransa Sefaretnamesi. Uçman, A. (Hazırlayan). Tercüman 1001 Temel Eser.

EKLER

EK 1

TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK ÜNİTESİ BAŞARI TESTİ

- 1.) Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk devletleri;
- Buldukları bölgeleri Bizans ve Haçlılara karşı savunmuşlar,
 - Şehirler ve köyler kurarak buralara Türkçe isimler vermişler,
 - Yaşadıkları yerlere kervansaray, medrese, cami gibi eserler yaparak Anadolu'yu imar etmişlerdir.

Yukarıdaki bilgilere göre Anadolu'daki ilk Türk devletlerinin tarihi önemini açıklayan en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İslamiyet'in yayılmasını sağlamışlardır.
- B) Anadolu'nun Türkleşmesinde ve Türk yurdu olmasında önemli rol oynamışlardır.
- C) Yeni yerleşim merkezleri kurmuşlardır.
- D) Haçlı seferlerinde etkin rol oynamışlardır.

2.)Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinden Danişmentliler, Mengücekler, Saltuklular ve Artuklular hâkim oldukları bölgelerde aşağıdakilerden hangisine katkıda buldukları söylenemez?

- A) Anadolu'nun Türkleşmesine
- B) Buldukları bölgeleri imar etmelerine
- C) Ticareti kolaylaştıracak kervansaraylar yapmaları
- D) Halkın yönetime katılımının sağlanmasına

3.) Anadolu'da kurulan ilk Türk devletleri, Gayrimüslimlere ait ibadet yerlerine dokunmazken kervansaraylar, hanlar, hamamlar, çeşmeler, türbeler yaparak Anadolu'yu bayındır hale getirmişlerdir.

Yukarıdaki bilgilere dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kalıcı eserler meydana getirmemişlerdir.
- B) Anadolu'yu kendilerine yurt haline getirmişlerdir.
- C) Diğer inançlara hoşgörü göstermişlerdir.
- D) Ulaşım, din, ticaret alanında eserler vermişlerdir.

4.) Aşağıdakilerden hangisi Türkiye Selçukluları döneminde faaliyet gösteren dini ve sosyal yapıya sahip esnaf teşkilatıdır?

- A) Lonca

- B) Şehir emini
- C) Ahi
- D) Bedesten

5.) Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri, yeni yurtlarını kültür ve medeniyet merkezleri haline getirmişlerdir?

Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk beylikleri dönemine ait mimari eserlerden biri değildir?

- A) Malabadi Köprüsü
- B) Divriği Ulu Cami
- C) Dolmabahçe Sarayı
- D) Yağlıbasan Medresesi

6.) Aşağıdakilerden hangisi Anadolu kültürüne Selçuklular zamanında katkıda bulunan kişilerden biri değildir?

- A) Âşık Veysel
- B) Yunus Emre
- C) Mevlana
- D) Hacı Bektaş-ı Veli

7.) Osmanlı Devleti'nin küçük bir beylik halinden güçlü bir devlet haline gelmesindeki amaçları arasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi yoktur?

- A) Ekonomik güç kazanmak
- B) Siyasal egemenliğini genişletmek
- C) Sömürgeler elde etmek
- D) Dünya devleti olmak

8.) Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin kısa zamanda hızla büyümesini etkileyen nedenlerden biri değildir?

- A) Coğrafi konumunun elverişli olması
- B) Bizans'ın zayıf durumda olması
- C) Merkeziyetçi yönetim anlayışının benimsenmesi
- D) Balkanlarda güçlü devletlerin bulunması

9.) Osmanlı Devleti'nin uç beyliğinden daha sonra imparatorluk aşamasına gelecek kadar büyümesinde etkili olan faktörler arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Tımar sistemini uygulaması
- B) İskân politikasını izlemesi
- C) Güçlü bir ordunun olması
- D) Halkını zorla Müslümanlaştırması

10.) Divan-ı Hümayın padişah başkanlığında toplanır ve Osmanlı Devleti'ndeki en yüksek yürütme ve yargı organıdır.

Yukarıda verilenlere göre aşağıdakilerden hangisi Divan-ı Hümayun'un özelliklerinden biridir?

- A) Halk yönetimde söz sahibi oluştur.
- B) İdari ve siyasi işlerle uğraşmıştır.
- C) Padişahın yetkisini sınırlandırmıştır.
- D) Karar organı olarak çalışmıştır.

11.) Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı ordusu içinde yer almaz?

- A) Kapıkulu askerleri
- B) Akıncılar
- C) Tımarlı sipahiler
- D) Havacılar

12.) Osmanlı Devleti'nde Darüşşifaların kuruluş amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eğitimi sağlama
- B) Sağlık hizmeti verme
- C) Dini görevleri yerine getirme
- D) Ticareti geliştirme

13.) Osmanlı ordu teşkilatındaki Kapıkulu piyadelerinin en önemli bölümü olan Yeniçeri Ocağı'na asker sağlamak için oluşturulan sistem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tımar
- B) Devşirme
- C) İltizam
- D) İskân

14.) Kanuni Sultan Süleyman, Fransızlara Kapitülasyonlar vermekle;

- I. Hıristiyan birliğini bozmak
- II. Akdeniz ticaretini canlandırmak
- III. Azınlıkların desteğini almak

Gibi amaçlardan hangilerine ulaşmak istemiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III

15.) İstanbul ve Trabzon gibi İpek Yolu ticaretinin önemli bir merkezi olan Kırım'ın Osmanlılar tarafından alınması;

I. Ticaretin gelişmesi

II. Nüfusun artması

III. Sınırların genişlemesi

Gibi gelişmelerden hangilerine neden olmuştur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) I, II ve III

16.) II. Selim'in Kıbrıs Adası'nın alınması isteğine Sokullu Mehmet Paşa, bu seferin Avrupa'da Haçlı birliğini yeniden oluşturacağını düşünerek karşı çıkmış, fakat ada 1571'de fethedilmiştir.

Sokullu Mehmet Paşa'nın Kıbrıs'ın fethine karşı çıkmasındaki haklılığını ortaya koyan savaş aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnebahtı

B) Preveze

C) Çeşme

D) Navarin

17.) “ Ben Fatih Sultan Han, bütün dünyaya ilan ediyorum ki; kendilerine bu padişah fermanı verilen Bosnalı Hıristiyan din adamları himayem altındadır. Hiç kimse bu insanların hayatlarına ve kiliselerine saldırmamasın ve hor görmesin...”

Fatih Sultan Mehmet bu sözleri ile;

I. Adaletli ve hoşgörülü politika izlediğini göstermek

II. Ülkede din serbestliğinin bulunduğunu anlatmak

III. Hıristiyanların dini liderleri olduğunu belirtmek

gibi amaçlardan hangisini gerçekleştirmek istemiştir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

18.) Lale Devri'nde;

- İstanbul'da ilk devlet matbaası açılmış
- Yalova'da kâğıt fabrikası kurulmuş
- Çeviri eserler yayınlanmıştır

Verilen bu uygulamalar aşağıdaki alanlardan hangisi ile ilgilidir?

A) Kültürel

B) Ticari

C) Teknolojik

D) Siyas

19.) Osmanlı Devleti'nde 1727 yılında açılan devlet matbaasında aşağıdaki mesleklerden hangisini korumak için din kitaplarının basılması yasaklanmıştır?

- A) Çinicilik
- B) Hattatlık
- C) Oymacılık
- D) Kakmacılık

20.) Osmanlı Devleti'ndeki aşağıdaki gelişmelerden hangisi batılılaşma amacına yönelik değildir?

- A) Nizam-ı Cedit Ocağı'nın kurulması
- B) Sened-i İttifak'ın hazırlanması
- C) Telgraf ve demiryolu ağının genişletilmesi
- D) Tıp okulunun açılması

21.) III. Selim'in Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmaya cesaret edemeyerek Yeniçeri Ocağı'na karşı bir güç oluşturmak amacıyla kurduğu ordu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Humbaracı Ocağı
- B) Nizam-ı Cedit Ocağı
- C) Acemioğlanlar Ocağı
- D) Topçu Ocağı

22.) Aşağıdakilerden hangisi III. Selim Dönemi yeniliklerinden biri değildir?

- A) Nizam-ı Cedit adlı yeni bir askeri
- B) İrad-ı Cedit adlı yeni bir hazine oluştur
- C) Avrupa'da daimi elçilikler kuruldu
- D) Kara Mühendishanesi açıldı

23.) İstanbul'un fethinin Türk tarihi açısından en önemli sonucu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı Devleti'nde Yükselme Dönemi başladı
- B) Bizans İmparatorluğu sona erdi
- C) Ortaçağ bitti, Yeniçağ başladı
- D) Coğrafi Keşifler'e zemin hazırlandı

24.) Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethettikten sonra yaptığı önemli işlerden biri de Ortodoks Hıristiyanları koruması altına almak olmuştur. Buna göre Fatih Sultan Mehmet bu politika ile aşağıdakilerden hangisini amaçlamış olamaz?

- A) Haçlı zihniyetinin gelişmesini engellemek
- B) Ortodoks Kilisesi'nin hareketlerini kontrol altına almak
- C) Ortodoks halkın güven ve desteğini sağlamak
- D) Anadolu'da dini birliği sağlamak

25.) Osmanlı döneminde yaptırılan

I. Şifahaneler

II. Kervansaraylar

III. Medreseler

gibi yapılardan hangilerinin ticarete yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III

EK 2:

MALAZGİRT SAVAŞI ETKİNLİĞİ

Bizans İmparatoru RomanosDiogenes (Romen Diyojen), Türk akınlarını durdurmak ve Türklerin Anadolu'yu ele geçirmesini önlemek istiyordu. Selçuklu hükümdarı Sultan Alparslan, 200 bin kişilik Bizans Ordusu'na karşı 50 bin kişilik bir kuvvetle nasıl karşı koyulacağını plânladı. 26 Ağustos 1071 günü ordusuna şöyle seslendi: “Askerlerim! Yiğitlerim! Bugün burada ne emreden bir sultan, ne de emir alan bir asker vardır. Bugün ben sizlerden biriyim ve sizlerle birlikte savaşağım. Biz ne kadar az olursak olalım, düşman ne kadar çok olursa olsun, bütün Müslümanların, zaferimiz için dua ettikleri şu anda, kendimi düşman üzerine atacağım. Ya zafer kazanırız, ya şehit olarak cennete gideriz. Şehit olursam bu beyaz elbise kefenim olsun. O zaman ruhum göklere yükselecektir. Benden sonra oğlum Melikşah'ı tahta çıkartınız ve ona itaat ediniz. Zaferi kazanırsak gelecek bizimdir.”

İki ordu aynı gün Malazgirt Ovası'nda karşılaştı. Selçuklu ordusu, "Turan Taktiği" ile Bizans ordusunu hazırlanan pusulara kadar getirdi. Afşin Bey, Artuk Bey, Kutalmışoğlu Süleyman gibi Selçuklu komutanlarının Türkçe verdikleri komutlardan etkilenen Bizans ordusundaki Peçenek ve Uz Türklerinin, Selçuklu ordusu tarafına geçmesi üzerine Bizanslılar neye uğradığını şaşırıldı. Kısa süre sonra Bizans Ordusu'nun yedek kuvvetleri geri kaçmış, ordu bozguna uğramıştı. Sağ kalanlar teslim olmuştu. Esirler arasında Diogenes de bulunuyordu.

Diogenes, Alparslan'ın kendisini ya öldüreceğini ya da zincire vurup İslâm ülkelerinde dolaştıracağını zannediyordu. Fakat Alparslan, Diogenes'e iyi davrandı. Onunla bir anlaşma yaptı ve on bin dinar yol harçlığı verdi. Bir kilometre de onunla birlikte yürüdü. Yanına Türk muhafızlarını katarak, sağ-salim vatanına uğurladı. RomanosDiogenes, Alparslan'dan ayrılacağı zaman, yere kapanıp ağlamaktan kendini alamadı. Malazgirt Zaferi'nden sonra bütün İslâm âleminde şenlikler düzenlendi. Sultan Alparslan, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslâmlaşması için Türkmen beyleri ile birlikte pek çok Türkmen dervişlerini de görevlendirerek manevi fethin kapılarını açtı.

Malazgirt Savaşı'nın Nedenleri	
Sultan Alparslan	Romen Diogenes



Malazgirt Savaşı'nı kazandım
 çünkü.....



Malazgirt Savaşı'nı kaybettim
 çünkü.....

Malazgirt Savaşı'nın Sonuçları	
Bizans İmparatorluğu açısından	Büyük Selçuklu Devleti açısından

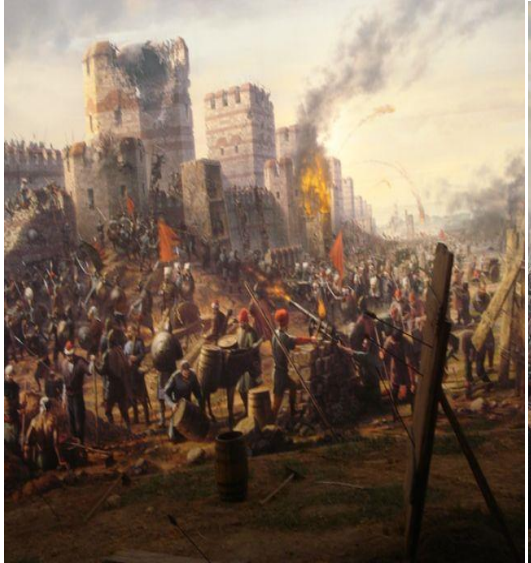
Size Sultan Alparslan ve Romen Diogenes arasında nasıl bir konuşma geçmiş olabilir?



EK 3

İSTANBUL'UN FETHİ ETKİNLİĞİ





NicoloBarbaro'nun "Kuşatma Günlüğü"ne göreSultan Mehmet, askerlerine şöyle hitap etmiştir:

"Bu kentte bir servet var. Diğer bütün eşyalarla birlikte, kiliselerdeki altın, gümüş ve değerli taşlardan, pahalı incilerden yapılmış adaklar da sizlerin olacak. Asil ve seçkin erkekler köleniz olacak. Çok sayıda güzel kadın var. Sonra çok sayıda asil ailenin güzel oğlanları da sizin olacak."

Yabancı kaynaklarda Ulubatlı Hasan'ın adı geçmiyor. Bizans'ın surlarına tırmanmak için merdiven kuranların kalenin üzerinden atılan taşlarla uzaklaştırıldı. Türklere zafer getiren asıl olay Cambazhane kapısının açılıp 50 kadar Osmanlı askerinin kaleyi içerden zorlamasıyla kazanılmasıdır.

Kritovoulas, Princeton Üniversitesi'nde yayımlanan kitabında şöyle demiştir: "Kente giren Türkler yeterince insan öldürüp esir aldıktan sonra zengin ve asillerin evlerine yöneldiler ve yağmaya başladılar." Kuşatmayı bizzat yaşayan Dukas ise, "Bizans Tarihi"nde şöyle yazıyor: "Sultan Mehmet talanı izlerken hiddetinden dişlerini gıcırdatıyordu. Fakat artık bir şey yapamıyor ve istemeyerek bu facianın sonunu bekliyordu."

Sultan Mehmet, İstanbul'dan çıkarken İstanbul'un bu haline ağlıyordu.

29 Mayıs günü öğleye doğru kır atının üzerinde, yanında hocaları ve ordu komutanları olduğu halde muhteşem bir alayla İstanbul'a giren genç hükümdar Ayasofya'ya gitti. Ayasofya ağzına kadar kadın, erkek, çocuk, Rumlarla doluydu. Bizanslıların hüngür hüngür ağlama ve yalvarmalarıyla oluşan gürültüyü susturarak sessizliği sağladıktan sonra "Kalkınız! Ben Sultan Mehmet Han, bütün ahaliye söylüyorum ki bugünden itibaren ne hayatınız ne de hürriyetiniz hususunda benim gazabımdan korkmayınız." Hitabında bulundu.

Fatih Akın, Türk Tarihinden Sayfala, s.142.

Bir tarihçi olduğunuzu varsayarak İstanbul'un fethini Osmanlı Devleti ve Bizans İmparatorluğu bakış açısından yazınız.

Osmanlı Devleti		Bizans İmparatorluğu

PREVEZE DENİZ SAVAŞI GÜNLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

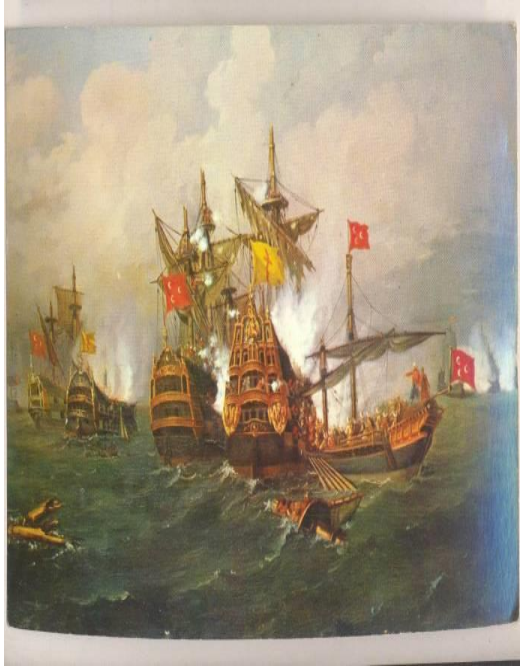


Ben Barbaros Hayrettin. 1473’de Midilli’de doğdum. Kardeşlerimle birlikte küçük yaşlardan itibaren denizcilikle uğraştık.

Venedik, Ceneviz, Fransız ve İspanyollara karşı başarılı savaşlar yaptım. 1516’da Ceneviz’i İspanyollardan alınca Cezayir Beylerbeyi oldum. Hünkârım Sultan Süleyman, beni İstanbul’a davet ederek Al-i Osman’a hizmet için kaptanıderya yaptı.

Kaptanıderya olduktan sonra güçlü bir donanmayla Akdeniz’e açıldım. Papa, artan gücümüzden telaşlanan Ceneviz, Malta, İspanya ve Portekiz’in yardımıyla bir haçlı donanması kurdu. Bu donanmanın başına da AndreaDoria’yı getirdi.

Haçlı ordusuyla 28 Eylül günü Preveze önlerinde karşılaştık. Hiç gemi kaybetmeden 30 Haçlı gemisini ele geçirdik. 3000 üzerinde de esir aldık. 1538 senesinde vuku bulan bu savaşı kazanarak Akdeniz’deki üstünlüğün Al-i Osman’a geçmesine vesile olduk.



Preveze Deniz Savaşı'nda Barbaros Hayrettin Paşa'nın donanmasında yer alan bir Levent'siniz. Bu savaşta başınızdaki geçeneri yazınız.



EK 5

OSMANLI DEVLETI'NDE HOŞGÖRÜ ETKİNLİĞİ



Osmanlı Filistini'nde Özgürce Dinlerini Yaşayan Kudüs'ün Eski Yahudi Topluluğu



Osmanlı Filistini'nde Özgürce Dinlerini Yaşayan Hristiyanlar'ın Noel Kutlaması

I. Murat, Rumeli’de yönetici olan Hacı Evrones Bey’e yönetimle ilgili yönetim ve hoşgörüyle ilgili emirleri:

“... Bunu da bil ki etraf bölgelerde koyduğun yöneticilerin iyi kimseler olsunlar ki halkın hali iyi olur. Ve beyler ve vekilleri halka meşale gibidir. Her kimin ki meşalesi söner, hali yaman olur. Ve her birine tembih et ki eli altında olan Müslümanları kardeş bilip diğer gayrimüslim halka da yumuşaklıkla davransınlar. Zulüm, baskı ve zorbalık içinde olmasınlar.”

Sevim İlgürelHezarfen Hüseyin Efendi

Telhisül-Beyan fi Kavanin-i Al-i Osman, Ankara, s.207

Fatih Sultan Mehmet’in Galatalılara Verdiği Ahidname

“Halkın mallarına, mülklerine, sandallarına, gemilerine, kölelerine, çocuklarına, kadın ve cariyelerine dokunulmayacak; karada ve denizde serbest olarak dolaşabilecekler. Dini ayinlerde, tarımda ve ticarete serbest olacaklar. Kendilerinden yeniçeri yapılmayacak. Rızası olmadan kimse Müslüman edilmeyecek. Halk angaryadan muaf olacak. Gümrük vergilerini eski adetleri üzerine ödeyeceklerdir.”

“Osman Gazi Bilecik kâfirlerine gayet de hürmet eder idi. Sordular: Bu Bilecik kâfirlerinin senin katında hürmeti var. Nedendir? Dedi ki, komşularımızdır. Biz geldik bu vilayete garip. Bunlar bizi hoş tuttular. Şimdi (biz onlara) hürmet ederiz.”

Aşıkpaşazade, 1947, s.100

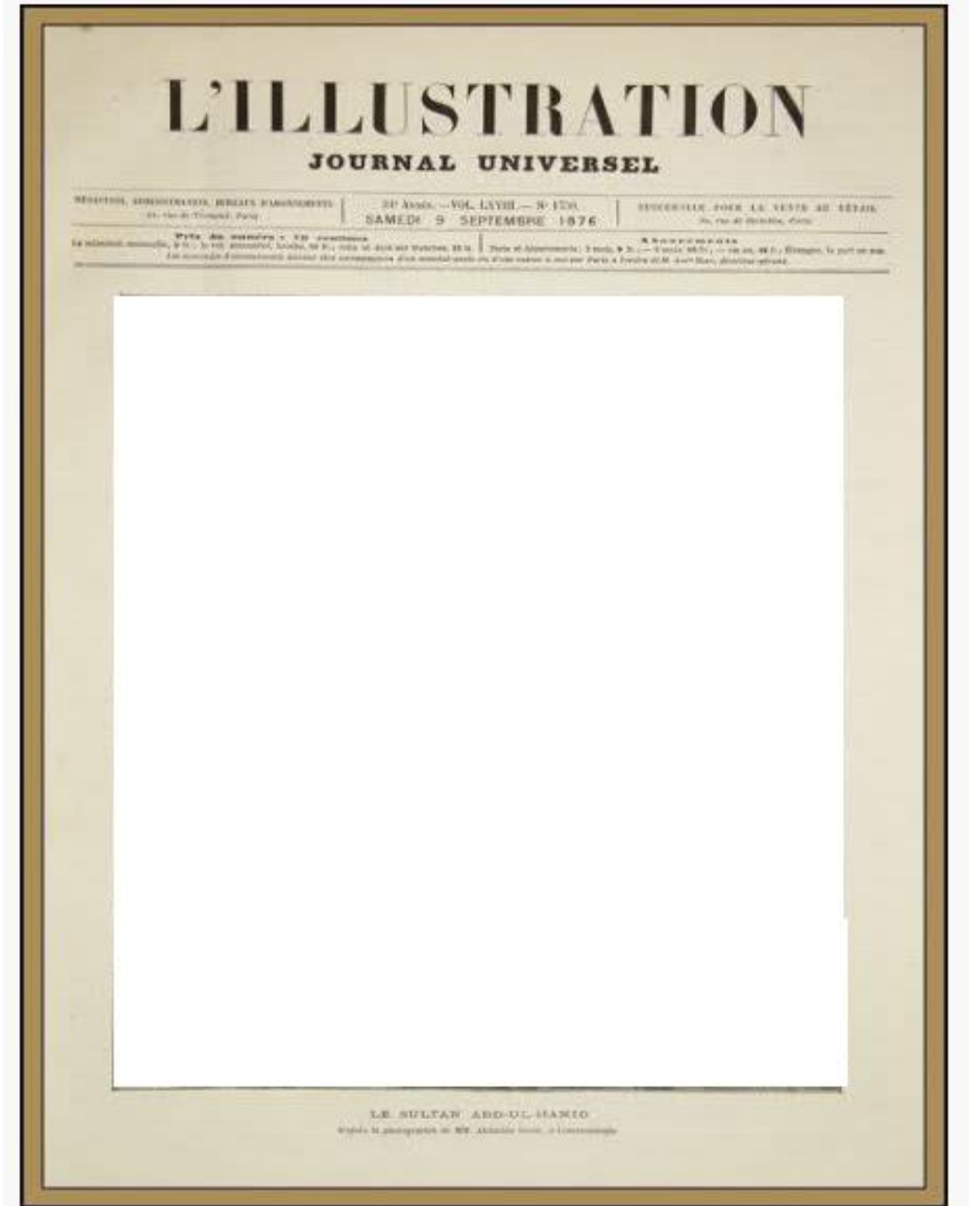
“Ben Fatih Sultan Han. Bütün dünyaya ilan ediyorum ki; kendilerine bu padişah fermanı verilen Bosnalı Hıristiyan din adamları himayem altındadır ve emrediyorum: Hiç kimse, ne bu adı geçen insanları ne de onların kiliselerini rahatsız etmesin. Devletimde huzur içinde yaşasınlar.

Ne padişahlık eşrafımdan, ne vezirlerden ne memurlardan, ne hizmetkârlarımdan hiç kimse bu insanların onurun kırmayacak ve onlara zarar vermeyecektir. Hiç kimse bu insanların hayatlarına, mallarına, kiliselerine saldırmasın, hor görmesin veya tehlikeye atmasın. Hatta bu insanlar başka ülkelerden devletime birisini getirirse onlar da aynı haklara sahiptir.”

Fransız yazar ve tabiat bilgini Pierre Belon Türklerin hoşgörüsü hakkında şöyle demiştir:

“Osmanlı Devleti’nde yaşayan her mezhepten Hıristiyanların hepsinin kendi ibadet yerlerine sahip olmalarına izin verilmiştir. Öyle ki; Türkler kimseyi kendi benzeri olmaya zorlamadıkları gibi, herkes kendi töresi, kendi mezhebine yaşamakta da serbest bırakılırlar.”

Avrupa’da yaşayan bir gazetecisiniz. Osmanlı Devleti’ndeki hoşgörü üzerine bir gazete haberi yazınız.



AVRUPA'YA GİDEN OSMANLI ELÇİSİ ETKİNLİĞİ

“... III. Ahmet, Fransa'ya bir elçi göndermeye karar vermiş ve Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'yi bu işle görevlendirmişti... Mehmet Efendi oğlu Sait Efendi ve kalabalık bir grup ile 1720 yılında gemi ile yola çıkmış ve Toulon'a varmıştı.

Paris halkının yüksek ilgisiyle karşılanan Mehmet Efendi, askeri geçit törenlerine katılmış, birçok özel ziyafet yapmış, kral sarayını özel olarak gezmişti. Bunun yanında Paris'in bütün kale ve istihkâmlarını, konaklama yerleri ve kiliselerini dolaşmıştı. Ayrıca Paris'teki tıp okulunu, hayvanat ve bitki bahçelerini, ayna ve halı imalathanelerini, gözlem evini ve bir matbaayı da görmüştü.

Mehmet Efendi yaklaşık bir yıl süren bu ziyaretten dönünce yazdığı sefaretnameyi padişah III. Ahmet'e ve sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'ya sundu. Sefaretnamede yazılanlar padişah ve diğer yöneticiler üzerinde etkili oldu. Mehmet Efendi'nin Fransa'da gördüklerini anlatmasıyla İstanbul'da birçok yenilik hareketi başladı. 1727 yılında İstanbul'da ilk Osmanlı matbaası kuruldu. Damat İbrahim Paşa, şehrin imar ve düzenlemesinde bu eserlerden büyük ölçüde yararlandı. İstanbul'un birçok semtine yalılar, köşkler, saraylar inşa ettirildi. Yeni eğlence yerleri ve bahçeler düzenlendi. Fransa'dakilere benzer birçok eğlence tertip edildi. Kâğıthane deresi ve Göksu deresi bahçe ve köşklele süslendi. İstanbul'un her yanı yeni üslupla yapılan çeşmelerle donatıldı. Kâğıt ve kumaş imalathaneleri açıldı. Batı'daki gotik, barok ve rokoko mimari tarzları bu dönemde yapılan eserler yansıdı.”

“.. Paris şehrinin havası soğuk olduğu için limonluk gibi kışlık yerler yapıp etrafınıcam çerçevelerle kuşatmışlar Bunların altları boş olduğundan ocaklaryapmışlar, şiddetli kışta Yeni Dünya havasına eş olacak kadar ateş yakarakhamam gibi alttan ısıtırlar. Sıcaklık ılık ve lazım geldiği derecede olsun diyesadece tezek yakarlar..”

Yirmisekiz Mehmet Çelebi, Fransa Sefaretnamesi, s.42.

“Günlük hayat ve ev dekoresi oldukça sadeydi. Genellikle üç duvara dayalı, halıyla örtülü divanlar ve dolaplar odanın baş eşyasını oluştururdu. Geniş bir bakı sini, yemek masası olarak kullanılır, çevresinde bağdaş kurularak oturulurdu. Geceleri yere serilen yataklar, sabahları tekrar kaldırılırdı. Başlıca ısıtma aracı odun kömürü ile yakılan meşhur mangaldı.”

Friedrich Karl Kienitz, Büyük Sancağın Gölgesinde, s.181.

“14-18. Yüzyıllarda Balkan halkları dillerini ve dinlerini değiştirmeden Türk usulü yaşamaktadırlar. 19. Yüzyıla kadar Sırp kadınlar çarşaf giyiyor, kocaları da sarık takıyordu.”

Fransız tarihçi Castellan

“Paris aslında İstanbul kadar yoktur. Lakin binaları üçer dörder kat olup haneleri çoktur. Erkek kadın karışık olarak sokaklar çok kalabalık görünür. Dükkânlarda oturup alışveriş yapanlar hep kadınlardır. Sokakları geniş olup başa dört köşe yontulmuş kaldırım taşları ile döşenmiştir.”

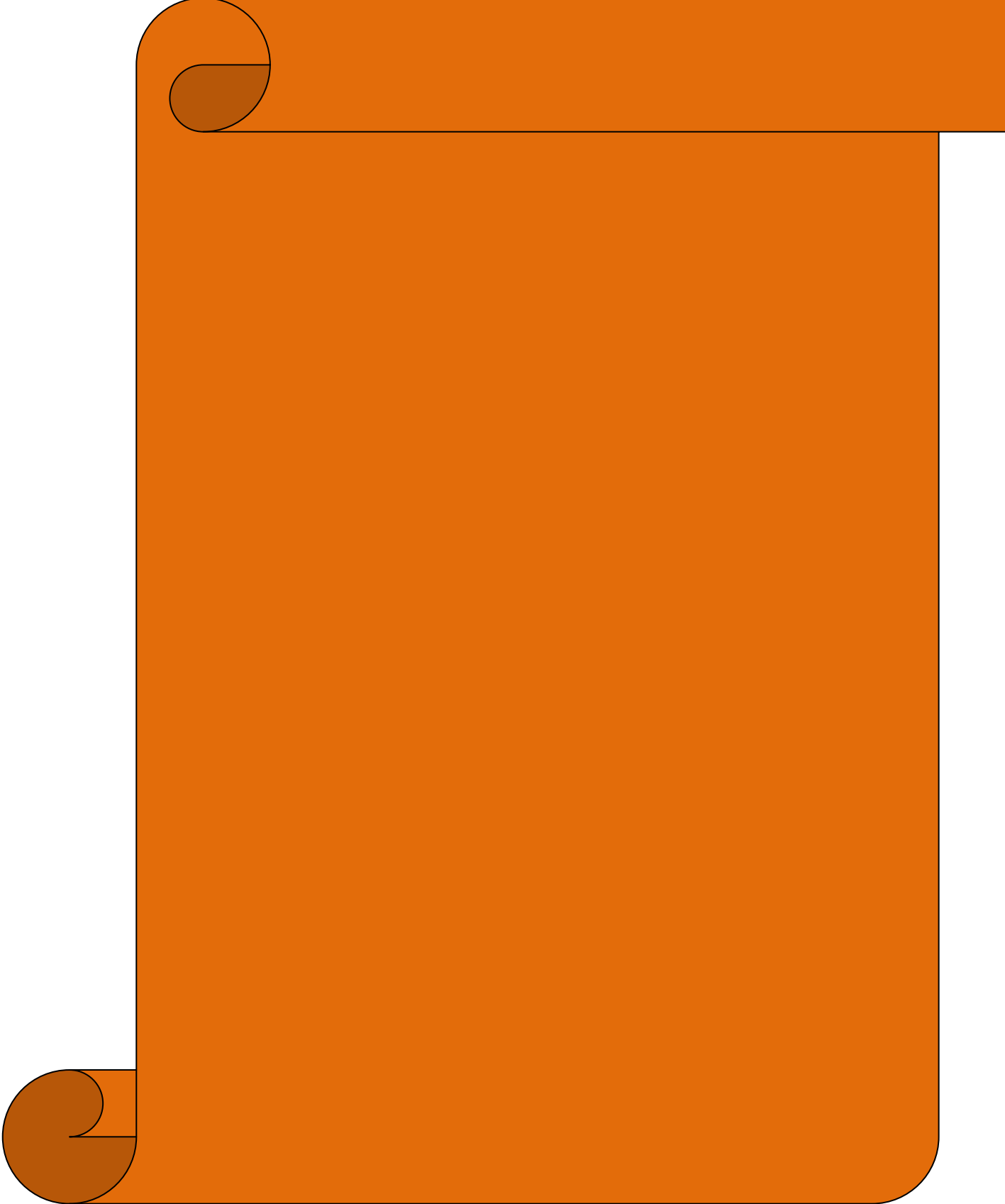
Yirmisekiz Mehmet Çelebi, Fransa Sefaretnamesi, s.40.

“ Şimdi sana içinde sık sık kaldığımız hanlardan söz etmek istiyorum. Bu hanlarda duvarın yanı (divan veya sedir gibi) binanın esas duvarına dayanır. Bu duvarın üstü düzdür ve geniştir. Türkler için yemek masası ve yatak yeri olarak kullanılır. Yiyeceklerin pişirilip ısıtılması için dış duvara aralıklarla yapılmış ocaklar vardır. Yemek yedikten sonra Türkler, bu duvar üzerinde atlarının eyerlerine bağlı olarak taşıdıkları bir kilimi yayarak otururlar. Burada herkese yiyecek ikram etmek gelenektir. Yemek zamanı geldiğinde bir hizmetkâr, masa büyüklüğünde ve ortasında bir kap etli arpa, yulaf çorbası olan bir tepsi (sini)yle önümüze gelir. Bu tepsinin çevresinde küçük yuvarlak ekmekek ve bazen de bal petekleri bulunur.”

Busbecq, Türkiye’yi Böyle Gördüm, s.27.



Avrupa'ya giden bir Osmanlı elçisisiniz. Padişaha gördükleriniz ile ilgili bir rapor hazırlayınız.



EK 7

SEYAHATNAME ETKİNLİĞİ

Kendinizin Evliya Çelebi olduğunuzu varsayarak kendi yaşantınızdan yola çıkarak gittiğiniz bir yeri seyahatname şeklinde yazınız.



A large, empty, light orange rectangular area with rounded corners and a scroll-like top edge, intended for writing the travelogue.

“... İstanbul’da çok sayıda gayet güzel hamamlar bulunur. Hamamların arasında özel olduğu gibi halka açık olanlar da bulunmaktadır. Bunlar eski Yunan ve Roma hamamlarının mimari bir benzeridir. Büyük ustalıkla yapılmıştır, inanılmaz incelikle inşa edilmiştir. Özellikle padişahın sarayında hanımları ve paşaları için olan hamamlar olağanüstü derecede güzeldir. Halk hamamlarının büyük kısmı cilalı taşlardan ve döşemeleri de renkli mermerlerden yapılmıştır. Bu tip hamamlar süslü kolonlarla doludur...”

Nicolas de Nicolay, Avrupalı Seyyahların Gözünden Osmanlı Dünyası ve İnsanları, s. 364.



“... bir kaç ormandan (İzmit çevresi) geçtik. Çok sayıda köy gördük. Bu köylerde bizi çok iyi ağırladılar, yemek verdiler. Yolcuları rahatlatmak ve yedirmek âdeti Müslümanların en şerefli adetlerindendir. Bu yolculuğa öyle bir rahatlık ve güven veriyor ki buralarda seyahat edenler çok rahattır. Parası olmayan fakirler burada sıkıntıları ve yüklerinin azalacağına emin olurlar. Konuksever Türkler saf bir hayırsever olarak asla teşekkür beklemez ve karşılığını da istemezler...”

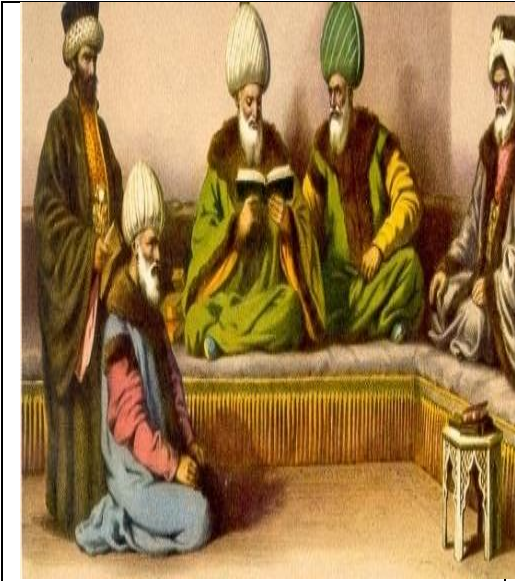
Paul Lucas, Avrupalı Seyyahların Gözünden Osmanlı Dünyası ve İnsanları 1530-1699, s.356.

EK 8

YAŞLI BİR HATTATIN GÖZÜNDEN

Yaşlı bir hattat ustasıyız. Kendi eğitiminizle çocuğunuzun eğitimini, kendi çalışmanızla matbaada çalışanları kıyaslayınız.



T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 70004082-605.01- 4229
Konu : Araştırma İzin Onayı

20 Şubat 2013

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı)

İlgi: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğü'nün 23/01/2013 tarih ve 164/906 sayılı yazısı.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Canan KARAÇAĞIL'ın "Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinlikleri Kullanımının İlköğretim 7.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi "Türk Tarihinde Yolculuk" Ünitesinin Öğrenimine Etkisi" konulu tez çalışması için Muğla/Merkez Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Şahidi Ortaokulu'nda 11/02/2013-29/03/2013 tarihleri arasında başarı testini uygulayabilmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Valilik Onayı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve çalışma sonucunun Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne teslim edilmesini rica ederim.

Önder UÇAK
Milli Eğitim Müdür V.

EK:

- 1- Valilik Onayı(1 syf)
- 2-Araştırma Değerlendirme Formu(1 syf)
- 3-İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Türk Tarihinde Yolculuk Ünitesi Başarı Testi(5 syf)



İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Emirbeyazıt Mahallesi, Baki Ünlü Caddesi,
Çamlık Sokak No:5 Muğla
E-Posta : Istatistik48@meb.gov.tr
İnternet : <http://www.muğla.meb.gov.tr>
Tel : 0 252 214 01 36* 167
Fax : 0 252 214 10 07



Ayrıntılı Bilgi:
Harun ÇETİN - Şef
Strateji Geliştirme
A.P.İ İstatistik Sorumlusu
EGİTİME
%100
DESTEK

ÖZGEÇMİŞ

Canan Karaçağıl, 1986 yılında Erzurum'un Olur ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İzmir'de tamamladı. 2006 yılında kazandığı Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünü 2010 yılında mezun oldu. 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında Muğla/Merkez Denizova İlköğretim Okulu ve Gazeller İlköğretim Okulu'nda ücretli öğretmen olarak görev yaptı. 2011 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans yapmaya başladı.

Yayınlar

- Kiriş, A. ve Karaçağıl, C. "Rönesans ve Reform'dan Günümüz Bilimine". *ATED*, Nisan 2012, 2(1), 19-34.
- Yıldız, Ö. ve Karaçağıl, C. "Kırım Savaşı Üzerine Bir Değerlendirme (1853-1856)". *JASSS*, February 2012, 5(1), 273-285.